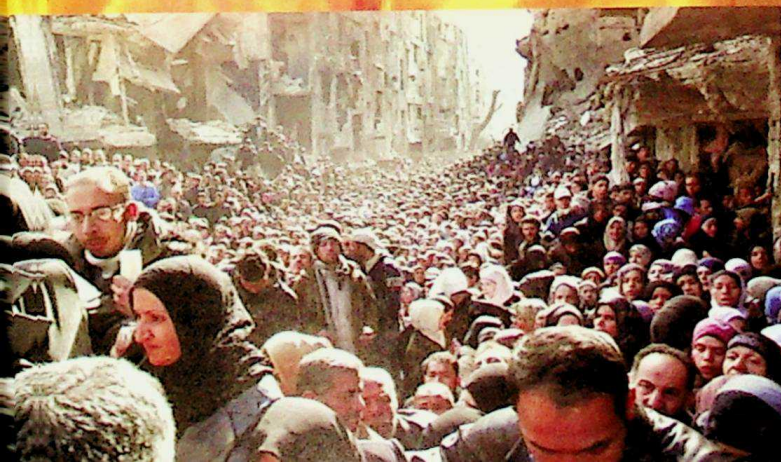


สงครามซีเรีย

กองศึกษายุทธศาสตร์^๑



* กองศึกษายุทธศาสตร์ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ



กล่าวนำ

ภูมิภาคตะวันออกกลางมีความสำคัญอย่างมากในระบบระหว่างประเทศ (International System) ทั้งในด้านภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ และเป็นกุญแจสำคัญที่สุดตัวหนึ่งในการควบคุมระบบโลก ความสำคัญของภูมิภาคนี้ทำให้ได้รับความสนใจจากมหาอำนาจที่สำคัญของโลก เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมืองระหว่างประเทศของตน โดยเฉพาะสหรัฐฯ ที่พยายามจะรักษาความเป็นหมายเลข ๑ ของตน ในขณะที่รัสเซียพยายามฟื้นหรือสร้างอิทธิพลมากขึ้นในภูมิภาคเนื่องจากต้องการความเหนือกว่าทางภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ ดังนั้นสงครามซีเรียจึงเป็นสมรภูมิที่ประเทศมหาอำนาจ ๒ ขั้ว ใช้พลังอำนาจแข็ง (Hard Power) และพลังอำนาจละมุน (Soft Power) เข้าชิงชัยกันในการสร้างความได้เปรียบเหนือฝ่ายตรงข้ามซึ่งแต่ละฝ่ายล้วนมีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์และผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นที่ตั้ง อย่างไรก็ตามซีเรียมีปัญหาภายในมานานนับแต่อดีตโดยต้องประสบปัญหาความขัดแย้ง ความแตกแยก และความไม่สงบอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากที่ซีเรียได้รับเอกราชแล้ว ปัญหาต่างๆ ก็ยังปรากฏอยู่ และทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ปัญหาจากหลายสาเหตุรวมทั้งความหลากหลายและแตกต่างกันทางด้านชาติพันธุ์และศาสนา ประกอบกับการบริหารงานของรัฐบาลเป็นไปในลักษณะเผด็จการใช้ความรุนแรงเข้าปราบปรามผู้ที่ไม่เห็นด้วยและต่อต้านรัฐบาล ขณะเดียวกันก็มีการทุจริตคอร์รัปชันและจำกัดเสรีภาพของประชาชน ทำให้ประชาชนทำการต่อต้าน เกิดการชุมนุมประท้วงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในที่สุดได้นำไปสู่สงครามกลางเมืองในซีเรียเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. ๒๐๑๑ แม้ว่ารัสเซียและรัฐบาลซีเรียจะสามารถควบคุมสถานการณ์ได้เกือบทั้งหมด แต่ผลสุดท้ายคือประชาชนชาวซีเรียผู้บริสุทธิ์ต้องรับเคราะห์ด้วยการอพยพหนีภัยสงคราม กลายเป็นผู้พลัดถิ่น ครอบครัวแตกแยก เด็กกำพร้า ปัญหาในการหาเลี้ยงชีพ ปัญหาสังคม และอื่น ๆ มากมายตามมา สงครามซีเรียจึงเป็นอีกบทเรียนหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับประเทศไทยในการรักษาความมั่นคงของประเทศท่ามกลางการแข่งขัน การสร้างอิทธิพลของมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ และรัสเซีย

สงครามซีเรียมีที่มาจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน แต่ในบทความนี้จะให้ความสำคัญไปที่ปัจจัยภายนอกเพราะเป็นแรงผลักดันทำให้ความขัดแย้งภายในซีเรียขยายขอบเขตจนเป็นสงครามกลางเมือง โดยพยายามชี้ให้เห็นเป้าหมาย การดำเนินนโยบายของประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสหรัฐฯ และรัสเซีย ซึ่งเป็นตัวแสดงที่มีความโดดเด่นในสมรภูมินี้ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจภาพภูมิรัฐศาสตร์โลกในส่วนของตะวันออกกลางและการแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ กับรัสเซียในสงครามซีเรีย ซึ่งจะช่วยให้ท่านสามารถมองเห็นพิษภัยของมหาอำนาจที่ประเทศของเรากำลังเผชิญอยู่ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะเข้าสู่หัวข้อสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสงครามซีเรีย จะขอกล่าวถึงข้อมูลทั่วไปของซีเรียเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ท่านได้ทำความรู้จักประเทศซีเรีย

ข้อมูลทั่วไปของประเทศซีเรีย^๑



ประเทศซีเรีย (Syrian) มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า สาธารณรัฐอาหรับซีเรีย (Syrian Arab Republic) ตั้งอยู่ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ มีพรมแดนทิศเหนือติดกับประเทศตุรกี ทิศตะวันตกติดกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทิศตะวันออกติดกับประเทศอิรัก ทิศใต้ติดกับประเทศจอร์แดน และทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดกับประเทศอิสราเอล เมืองหลวงคือ กรุงดามัสกัส ซึ่งเป็นเมือง

ที่มีผู้อยู่อาศัยต่อเนื่องที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ภูมิประเทศเป็นที่ราบอุดมสมบูรณ์ มีภูเขาสูงและทะเลทราย ประชากรมีกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นชาวอาหรับ ซึ่งรวมถึงอัลญิฮ์ ครุซ มุสลิมซุนนี และคริสต์ศาสนิกชน ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ได้แก่ ชาวอาร์เมเนีย อัสซีเรีย เคิร์ด และเติร์ก โดยที่ชาวอาหรับซุนนีเป็นกลุ่มประชากรที่ใหญ่ที่สุดในประเทศซีเรีย



เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๑ ยุติลง ฝ่ายชนะสงครามได้แบ่งพื้นที่ต่าง ๆ

ในภูมิภาคนี้ ทำให้ซีเรียต้องตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ซึ่งฝรั่งเศสได้ปกครองในลักษณะ “แบ่งแยกแล้วปกครอง (Divide and Rule)” ประกอบกับรัฐที่ฝรั่งเศสตั้งขึ้นมาใหม่นี้ไม่ได้รับความนิยมในหมู่ประชากรมุสลิมส่วนมากในซีเรีย จนนำไปสู่การต่อต้านในซีเรียระหว่างปี ค.ศ.๑๙๒๕ - ๑๙๒๗ สุดท้าย อัล - อัทธาซ ได้เป็นผู้นำการก่อกบฏเพื่อปลดปล่อยซีเรียในปี ค.ศ.๑๙๒๖ จนกระทั่งได้มีข้อตกลงระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ของซีเรียกับฝรั่งเศสในปี ค.ศ.๑๙๓๖ และ ๑๙๓๙ เป็นผลให้ซีเรียได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ในปี ค.ศ.๑๙๔๖ ภายหลังได้รับเอกราชซีเรียได้ใช้การปกครองประเทศแบบสาธารณรัฐระบบรัฐสภา แม้จะได้รับเอกราชแล้วก็ตามซีเรียยังคงประสบความไม่สงบภายในประเทศมาอย่างต่อเนื่อง ในระหว่างปี ค.ศ.๑๙๔๙ - ๑๙๗๑ มีความพยายามในการทำรัฐประหารหลายครั้งซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ซีเรียอยู่ภายใต้กฎหมายฉุกเฉินระหว่างปี ค.ศ.๑๙๖๓ - ๒๐๑๑ ระวังการคุ้มครองพลเมืองส่วนใหญ่ของรัฐธรรมนูญอย่างได้ผล ขณะที่ระบบรัฐบาลถูกพิจารณาว่าไม่เป็นประชาธิปไตย

ทางด้านนโยบายต่างประเทศ ประเทศซีเรียมุ่งเน้นการกระชับความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศอาหรับเป็นสำคัญ นอกจากนี้การที่ซีเรียเคยอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ทำให้ซีเรียมีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสในระดับหนึ่ง แต่ไม่แน่นแฟ้นมากนัก ขณะที่ประเทศซีเรียเป็นสมาชิกสหประชาชาติและขบวนการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ปัจจุบันถูกระงับการเป็นสมาชิกจากสันนิบาตอาหรับและองค์การความร่วมมืออิสลามรวมทั้งระงับตนเองจากสหภาพเพื่อเมดิเตอร์เรเนียน

ทางด้านการเมืองการปกครองของประเทศซีเรีย จะมีรูปแบบการปกครองแบบสาธารณรัฐ ภายใต้การปกครองโดยทหารนับแต่ปี ค.ศ.๑๙๖๓ มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ เลือกตั้งคราวละ ๗ ปี มีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร โดยประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี

สำหรับสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศซีเรียนั้น ในปี ค.ศ.๑๙๗๐ พันเอก ฮาเฟซ อัล - อัสซาด ได้ทำรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองประเทศ และในปี ค.ศ.๑๙๗๑ ได้เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของซีเรีย จนถึงแก่อสัญกรรมเมื่อเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ.๒๐๐๐ ต่อมาในวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ปีเดียวกัน นายบัชซาร์ อัล - อัสซาด บุตรชายของพันเอก ฮาเฟซ อัล - อัสซาด ได้รับแต่งตั้งให้เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนใหม่ของซีเรีย

ซีเรียเป็นประเทศค่อนข้างปิด โดยเฉพาะในสมัยของประธานาธิบดี ฮาเฟซ อัล-อัสซาด โดยเป็นประเทศที่นิยมอาหรับและมีนโยบายต่อต้านตะวันตกและอิสราเอล ขณะเดียวกันซีเรียมีอิทธิพล



ต่อเลบานอนในด้านความมั่นคงและการต่างประเทศ ทำให้การเจรจาต่าง ๆ ระหว่างอิสราเอลกับเลบานอน จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการเจรจาระหว่างซีเรียกับอิสราเอลด้วย อย่างไรก็ตาม การที่ประธานาธิบดี บัชซาร์ อัล - อัสซาด ได้รับการศึกษาจากประเทศตะวันตก ทำให้เห็นความสำคัญของการปฏิรูปประเทศ ทั้งในด้านการเมืองและเศรษฐกิจที่อยู่ในสภาพย่ำแย่และเห็นความจำเป็นที่ต้องเปิดประเทศเพื่อรองรับ การลงทุนและความช่วยเหลือ โดยเฉพาะจากสหรัฐฯ แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาสันติภาพกับ อิสราเอล นายบัชซาร์ อัล - อัสซาด ยังคงยึดมั่นตามนโยบายของบิดา ขณะที่ความสัมพันธ์กับเลบานอนนั้น การถอนกองกำลังของอิสราเอลออกจากเลบานอนตอนใต้เมื่อต้นปี ค.ศ.๒๐๐๐ ได้สร้างแรงกดดันให้ซีเรีย ทบทวนและพิจารณาความจำเป็นและเหตุผลของการถอนกำลังของตนประมาณ ๓๐,๐๐๐ นาย และต่อมา ในปี ค.ศ.๒๐๐๕ ซีเรียได้ถอนกำลังทหารทั้งหมดออกจากเลบานอนหลังจากเหตุการณ์ลอบสังหารอดีตนายกรัฐมนตรีเลบานอน นายราฟีก ฮาร์รี

ทางด้านสิทธิมนุษยชน รัฐบาลซีเรียมีการปิดกั้นการเข้าถึงเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งกูเกิ้ล ยูทูบ เฟซบุ๊ก และวิกิพีเดีย เมื่อองค์กรสิทธิมนุษยชนหลายแห่งและสื่อต่างชาติอีกหลายสำนักเริ่มเสนอรายงานตีแผ่ การที่ประธานาธิบดีบัชซาร์ อัล - อัสซาด ตั้งหน่วยตำรวจลับเพื่อจับกุมผู้ที่แสดงตนว่าต่อต้านรัฐบาลมาจำคุก ทรมาณร่างกายหรือสังหารอย่างโหดเหี้ยม ทำให้หลายฝ่ายเริ่มจับจ้องมายังซีเรีย ขณะที่ประธานาธิบดี บัชซาร์ อัล - อัสซาด ได้ออกมาปฏิเสธเรื่องดังกล่าวทั้งหมด

มูลเหตุของสงครามซีเรีย

ในอดีตซีเรียเปรียบเสมือนศูนย์กลางการค้า การเดินทางไปสู่ดินแดนอาหรับ ทำให้ซีเรียกลายเป็น จุดยุทธศาสตร์สำคัญที่ชาติมหาอำนาจพยายามแย่งชิงเข้าครอบครองดินแดนของซีเรีย ขณะที่พลเมือง ในประเทศประกอบด้วยชนชาติพันธุ์ที่หลากหลายและมีความแตกต่างกันจำนวนมาก ทำให้ซีเรียมีความ ไม่สงบ ขัดแย้ง และประเทศต้องตกอยู่ในสภาพย่ำแย่อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ปัญหาดังกล่าวทำให้ พันเอก ฮาเฟซ อัล - อัสซาด ทำการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองเมื่อปี ค.ศ.๑๙๗๐ และขึ้นดำรงตำแหน่ง ประธานาธิบดีของซีเรียเมื่อปี ค.ศ.๑๙๗๑ ซึ่งพันเอก ฮาเฟซ อัล - อัสซาด ได้ปกครองประเทศซีเรีย ในลักษณะเผด็จการ ใช้ความรุนแรงเข้าปราบปรามกลุ่มผู้เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลจนทำให้มีผู้เสียชีวิต เป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันการบริหารงานของรัฐบาลไม่มีความโปร่งใสและมีการเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคล ใกล้ชิดและสนับสนุนญาติของตนเข้าดำรงตำแหน่งที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีการทุจริตคอร์รัปชั่นเกิดขึ้น อย่างกว้างขวางในระบบราชการ ซึ่งกรณีต่าง ๆ เหล่านี้สร้างความไม่พอใจให้กับชาวซีเรียเพิ่มมากขึ้น ภายหลังประธานาธิบดี ฮาเฟซ อัล - อัสซาด เสียชีวิตลงในปี ค.ศ.๒๐๐๐ บุตรชายคือ นายบัชซาร์ อัล - อัสซาด ได้เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของซีเรียแทน โดยในช่วงแรกประธานาธิบดี บัชซาร์ อัล - อัสซาด ซึ่งเป็นนายแพทย์จบการศึกษาจากต่างประเทศได้พยายามปฏิรูปประเทศให้ก้าวไปสู่ ความเป็นประชาธิปไตยและให้ประชาชนมีเสรีภาพมากขึ้น แต่ต่อมาประธานาธิบดี บัชซาร์ อัล - อัสซาด ได้กลับไปใช้นโยบายตามบิดา โดยใช้ความรุนแรงเข้าปราบปรามกลุ่มผู้ต่อต้านรัฐบาล ขณะที่ชาวซีเรีย จำนวนมากไม่พอใจเกี่ยวกับการว่างงานที่สูงขึ้น การทุจริตคอร์รัปชั่นและการขาดเสรีภาพทางการเมือง ประกอบกับเหตุการณ์ “Arab Spring (คำว่า Arab Spring คือคำที่สื่อตะวันตกเป็นผู้ตั้งขึ้นมา สำหรับปรากฏการณ์คลื่นมหาชนลุกขึ้นประท้วงโค่นล้มอำนาจของผู้ปกครองในตะวันออกกลาง และ แอฟริกาเหนือ)” ที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ จนในที่สุดเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นในซีเรีย เมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ.๒๐๑๑



สงครามกลางเมืองในซีเรียมีจุดเริ่มต้นจากปรากฏการณ์ Arab Spring ผู้คนลุกขึ้นมาต่อต้านผู้ปกครองของตนและลุกลามมาถึงซีเรีย ประชาชนออกมาเรียกร้องให้ประธานาธิบดี บัชซาร์ อัล - อัสซาด ลาออก จนลุกลามให้เกิดการประท้วงและปัญหาได้บานปลายจนทำให้เกิดกลุ่มกบฏติดอาวุธภายในประเทศ กลุ่มฉวยโอกาสจากภายนอกประเทศ และการแทรกแซงจากต่างชาติเกิดเป็นสงครามซ้อนสงคราม มีการรบกันหลายฝ่าย ทำให้ปัญหาขัดแย้งลุกลามจากภายในประเทศขยายไปสู่ระดับภูมิภาค รัฐบาลประธานาธิบดี บัชซาร์ อัล - อัสซาด รบกับกลุ่มกบฏและกลุ่มทหารบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับประธานาธิบดี บัชซาร์ อัล - อัสซาด (กลุ่ม Free Syrian Army หรือ FSA) กลุ่มอัลไกดาห์ที่แยกตัวมาจากอัลไกดาห์ในอิรัก ต่อมาขยายอิทธิพลข้ามชายแดนเข้าไปในซีเรียและเรียกตัวเองใหม่ว่า Islamic State of Iraq and Syria หรือ ISIS รบกับกลุ่มนักรบชาวเคิร์ด



ตุรกีรบกับกลุ่มนักรบชาวเคิร์ด สหรัฐฯ รบกับ ISIS ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างฉวยโอกาสแสวงหาประโยชน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตน กลุ่ม ISIS ต้องการจะสร้างรัฐอิสลามของตน กลุ่มนักรบชาวเคิร์ดต้องการได้พื้นที่คืนจากตุรกีเพื่อฟื้นฟูชาติตน ซาอุดีอาระเบียและสหรัฐฯ สนับสนุนกลุ่มกบฏโค่นรัฐบาลซีเรียเพราะต้องกำจัดอิทธิพลของรัสเซียในซีเรียซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การปิดล้อมรัสเซีย สำหรับรัสเซียและอิหร่านสนับสนุนรัฐบาลประธานาธิบดี บัชซาร์ อัล - อัสซาด อย่างเต็มที่ เนื่องจากเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เพราะรัสเซียใช้ซีเรียเป็นท่าเรือในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ภายหลังรัสเซียได้เคลื่อนกำลังเข้ามาช่วยประธานาธิบดี บัชซาร์ อัล - อัสซาด ทำการรบพร้อมทั้งพลิกสถานการณ์ดึงตุรกีให้เข้ามาสนับสนุนฝ่ายตน ทำให้ตุรกียกเลิกการสนับสนุนฐานที่มั่นให้สหรัฐฯ และยกเลิกการสนับสนุนกลุ่มกบฏ และกลุ่ม ISIS (ซึ่งสหรัฐฯ และซาอุดีอาระเบียให้การสนับสนุนอย่างลับ ๆ) แนวโน้มของสถานการณ์ดูเหมือนว่าจะตกอยู่ในความควบคุมของรัสเซีย ทำให้ท่าทีของสหรัฐฯ เปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงโดยยอมให้ประธานาธิบดี บัชซาร์ อัล - อัสซาด อยู่ในตำแหน่งต่อไปได้ในช่วงการเปลี่ยนถ่ายทางการเมือง สหรัฐฯ และรัสเซียจะร่วมมือกันกำจัดกลุ่ม ISIS แม้ว่ารัสเซียจะสามารถยึดพื้นที่คืนได้เกือบทั้งซีเรียแล้ว แต่การแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ กับรัสเซียจะยังดำเนินต่อไป トラบเท่าที่สหรัฐฯ ยังคงไม่สามารถปิดล้อมรัสเซียได้ เพราะพื้นที่ในตะวันออกกลางสหรัฐฯ สามารถรุกคืบสร้างอิทธิพลได้เกือบทั้งหมดยกเว้นอิหร่าน ในขณะที่อิรักมีแนวโน้มที่จะเข้าข้างอิหร่าน ดังนั้นจึงต้องจับตาดูสถานการณ์ต่อไปว่ารัสเซียจะขยายอิทธิพลของตนต่อไปในตะวันออกกลางหรือไม่ ฝ่ายสหรัฐฯ และพันธมิตรจะเล่นเกมการเมืองระหว่างประเทศต่อไปอย่างไร

การแข่งขันขยายอิทธิพลระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซียในตะวันออกกลาง

ดังที่ได้กล่าวมาในตอนต้นว่า ตะวันออกกลางมีความสำคัญในระบบระหว่างประเทศทั้งในด้านภูมิรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ ความสำคัญดังกล่าวคือแรงจูงใจให้สหรัฐฯ รัสเซีย และมหาอำนาจต่าง ๆ พยายามเข้ามาสร้างอิทธิพลในภูมิภาคในมิติต่าง ๆ อย่างไรก็ดีตาม ก่อนที่จะศึกษาท่าทีของประเทศต่าง ๆ



ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสงครามซีเรีย จะขอลำถ่วงถึงการแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซียในตะวันออกกลาง ในมิติด้านภูมิรัฐศาสตร์ พลังงาน และการค้าอาวุธ เพราะทั้งสองประเทศเป็นตัวแสดงหลักที่กำหนดทิศทาง ความขัดแย้งในตะวันออกกลาง รวมไปถึงการแสดงออกต่าง ๆ ของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องในสงครามซีเรีย

๑. การแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซียในมิติด้านภูมิรัฐศาสตร์

นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ต่อตะวันออกกลางคือ การรักษาสมดุลทางยุทธศาสตร์ระหว่าง ประเทศในตะวันออกกลางในลักษณะสถานการณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อสหรัฐฯ และพันธมิตร และป้องกัน ไม่ให้เกิดแนวโน้มที่จะอำนวยความสะดวกให้กับ กองกำลังอื่น ๆ เข้ามาในพื้นที่ การดำเนินนโยบาย ดังกล่าวสหรัฐฯ ใช้การนำเสนอชี้ให้เห็นลักษณะ ทางการเมืองและคุณสมบัติของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยพิจารณาว่าประชาธิปไตยคือหลักประกัน ที่สำคัญของสหรัฐฯ สำหรับป้องกันไม่ให้เกิดการณ์ ในวันที่ ๑๑ กันยายน เกิดขึ้นซ้ำรอย รวมถึง การป้องกันไม่ให้เกิดการแข่งขันทางการเมืองใด ๆ สหรัฐฯ สนับสนุนอย่างเต็มที่ให้มีการแสดงกำลัง ของกองทัพสหรัฐฯ ในภูมิภาคเพื่อป้องกันอิทธิพลและการขยายตัวของรัสเซีย นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังสร้าง แรงจูงใจให้ประเทศต่าง ๆ ในตะวันออกกลางสนับสนุนอิทธิพลของสหรัฐฯ ลดอิทธิพลของประเทศอื่น ๆ ด้วยการสนับสนุนระบบการเมืองที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสหรัฐฯ



ในทางกลับกันประเทศในตะวันออกกลางมีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ของรัสเซียเช่นกัน โดยเฉพาะปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์มีคุณลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อรัสเซียหลายประการ^๖ เช่น รัสเซีย มีอาณาเขตที่อยู่ใกล้กับตะวันออกกลาง โดยมีเพียงทะเลเมดิเตอร์เรเนียนที่คั่นระหว่างตะวันออกกลาง กับรัสเซีย ตะวันออกกลางคือแหล่งพลังงานที่สำคัญของโลกโดยเฉพาะน้ำมัน และตะวันออกกลางมีเส้นทาง การเดินเรือที่สำคัญทางยุทธศาสตร์คือ คลองสุเอซ (Suez Canal) ช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) ช่องแคบบับเอลมันเดบ (Strait of Bab el Mandeb)

๒. การแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซียในมิติด้านพลังงาน

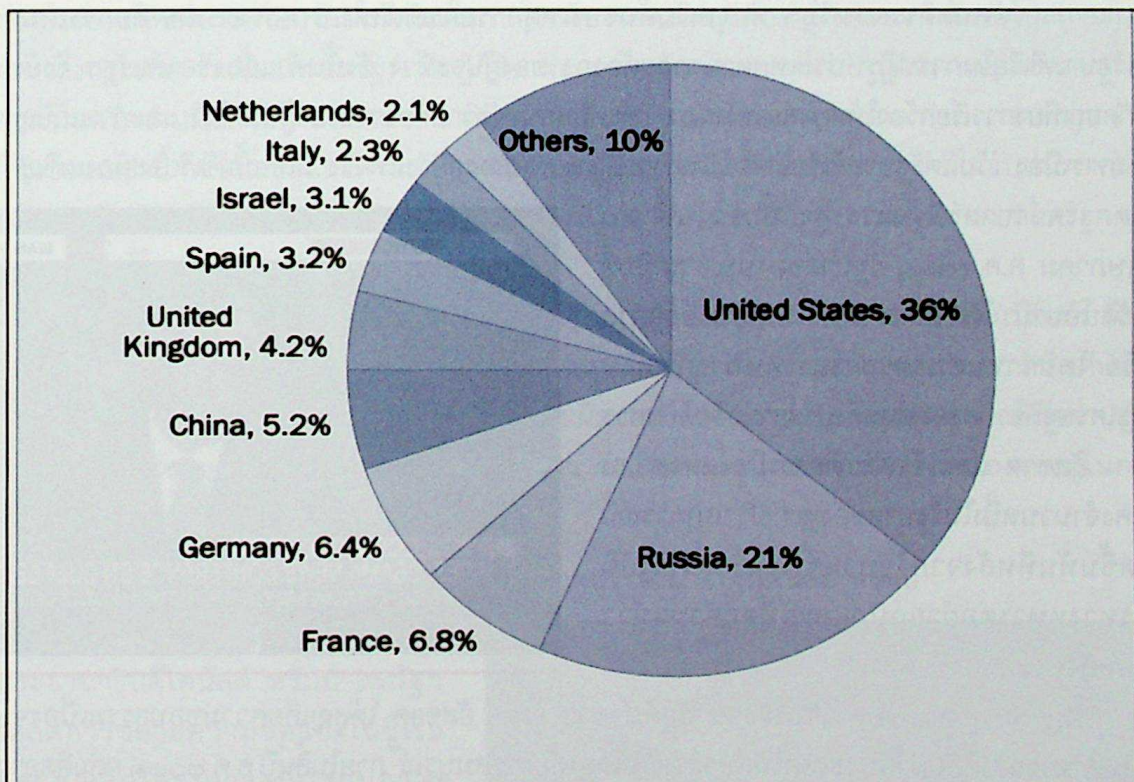
แม้จะมีการพัฒนาพลังงานทางเลือก แต่น้ำมันและก๊าซยังคงเป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญ การแสวงหา ความต้องการพลังงานของสังคมและประเทศไม่ใช่เรื่องใหม่และความพยายามในการควบคุมแหล่งพลังงาน ยังคงเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของปัญหาความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ รากฐานทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ เกี่ยวข้องกับธุรกิจอุตสาหกรรมน้ำมันในตะวันออกกลาง สหรัฐฯ จึงต้องพยายามสร้างอิทธิพลของตน ให้เหนือกว่าในตะวันออกกลางเพื่อปกป้องเศรษฐกิจสหรัฐฯ จากแรงปะทะใดๆ ซึ่งอาจเกิดจากการหยุดชะงัก ของการขนส่งน้ำมันหรือราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นอย่างไม่คาดคิด เพื่อการรักษามาตรฐานการครองชีพในสหรัฐฯ ซึ่งโดยทั่วไปจะรวมถึงการบริโภคพลังงานอย่างมหาศาลและไม่เปิดเผยระดับและรูปแบบการใช้พลังงานนี้ ต่อภัยคุกคามใด ๆ และเพื่อการควบคุมราคาน้ำมันและการจำหน่าย ซึ่งจะเป็นการควบคุมเส้นประสาท ทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศคู่แข่ง เช่น รัสเซีย และจีน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการแก้ไขปัญหา ความเสื่อมถอยของเศรษฐกิจสหรัฐฯ ที่มีอยู่ทั่วโลก



รัสเซียได้กลายเป็นความท้าทายสำหรับสหรัฐฯ เนื่องจากสหรัฐฯ ไม่สามารถบงการเศรษฐกิจในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อีกต่อไป เพราะจะต้องเผชิญกับคู่แข่งในการจัดการพลังงานในตะวันออกกลางอย่างรัสเซียและจีน การล่มสลายของสหภาพโซเวียตทำให้นโยบายรัสเซียในตะวันออกกลางอย่างเข้าสู่ก้าวใหม่ภายหลังจากที่ไม่มีการเคลื่อนไหวในช่วงสมัยของประธานาธิบดีบอริสเยลต์ซิน (ค.ศ. ๑๙๙๑ - ๑๙๙๙) แต่การเปลี่ยนแปลงนโยบายรัสเซียเกี่ยวกับตะวันออกกลางเกิดขึ้นหลังจากการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของนายวลาดีมีร์ ปูติน ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๙ - ๒๐๐๔, ๒๐๐๔ - ๒๐๐๙ และ ๒๐๑๔ ถึงปัจจุบัน ประธานาธิบดีวลาดีมีร์ ปูติน ได้เยี่ยมชมและร่วมประชุมกับผู้ในระดับภูมิภาคตะวันออกกลางหลายครั้ง จึงเป็นการแสดงให้เห็นความพยายามกลับเข้าสู่ตะวันออกกลางอีกครั้งของรัสเซีย เพื่อแข่งขันกับสหรัฐฯ แนวทางของรัสเซียคือการสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจและบทบาทด้านการพัฒนาที่แท้จริงกับประเทศในตะวันออกกลางเพื่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจโดยตรงกับรัสเซีย

๓. การแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซียในมิติด้านการค้าอาวุธ

ธุรกิจการค้าอาวุธในโลกเป็นสิ่งที่ยุ่งยากและซับซ้อน เพราะเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมืองและการทหาร แนวคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติและการกำหนดยุทธศาสตร์ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าอาวุธเหล่านี้ยังสัมพันธ์กับข้อพิจารณาทางเศรษฐกิจในเรื่องการผลิตและการค้า แม้ว่าการค้าอาวุธยังห่างไกลจากการทำให้รายได้ประชาชาติมีขนาดใหญ่และยกระดับการส่งออกของประเทศอุตสาหกรรม แต่การค้าอาวุธสามารถสร้างงานหลายอย่างและลดอัตราการว่างงาน ข้อมูลล่าสุดรายงานโดยสถาบันวิจัยสันติภาพนานาชาติ



Global share of major arms exports by the 10 largest exporters, 2014–18

Source: SIPRI Arms Transfers Database, Mar. 2019.



สต็อกโฮล์ม (Stockholm International Peace Research Institute : SIPRI) เกี่ยวกับการค้าอาวุธทั่วโลกแสดงให้เห็นว่าอาจมีการแข่งขันทางอาวุธในตะวันออกกลางและเอเชีย ตามที่ SIPRI ระบุไว้ในรายงานเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวในการขนถ่ายอาวุธสำคัญระหว่างประเทศ ว่ามียอดขายอาวุธสูงที่สุดนับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามเย็น รายงานล่าสุดเปรียบเทียบการนำเข้าอาวุธระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๐๗ - ๒๐๑๑ และ ค.ศ. ๒๐๑๒ - ๒๐๑๖ อาวุธนำเข้าโดยประเทศตะวันออกกลางเพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๖ ในระหว่างสองช่วงเวลาดังกล่าว ภูมิภาคตะวันออกกลางมีส่วนการซื้ออาวุธร้อยละ ๒๙ ของการซื้ออาวุธระดับโลกทั้งหมด ซาอุดีอาระเบียเพิ่มการนำเข้าอาวุธร้อยละ ๒๑๒ ในสองช่วงเวลาดังกล่าวและในปี ค.ศ. ๒๐๑๖ ซาอุดีอาระเบียได้เป็นผู้นำเข้ารายใหญ่อันดับ ๒ ของโลก ขณะที่กาตาร์เพิ่มการนำเข้าอาวุธเป็นร้อยละ ๒๔๕ โดยอาวุธเกือบทั้งหมดที่นำเข้าโดยรัฐตะวันออกกลางเหล่านี้มาจากสหรัฐฯ และยุโรป

การแสดงออกของสหรัฐฯ และรัสเซียต่อสงครามซีเรีย

ในหัวข้อที่ผ่านมาได้แสดงถึงการแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซียในระดับภูมิภาคตะวันออกกลาง ดังนั้นหัวข้อนี้จะทำให้ผู้อ่านได้เห็นการแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซียในบริบทที่ใกล้ชิดมากขึ้น ซึ่งจะกล่าวถึงขั้นตอนต่างๆ ที่สหรัฐฯ และรัสเซียได้ดำเนินการเข้าสู่สงครามซีเรีย ตลอดจนนโยบายต่างประเทศและการแสดงออกของมหาอำนาจทั้งสอง

๑. การแสดงออกของสหรัฐฯ ต่อสงครามซีเรีย

๑.๑ การแสดงออกของสหรัฐฯ ในยุคก่อนประธานาธิบดีโอบามา

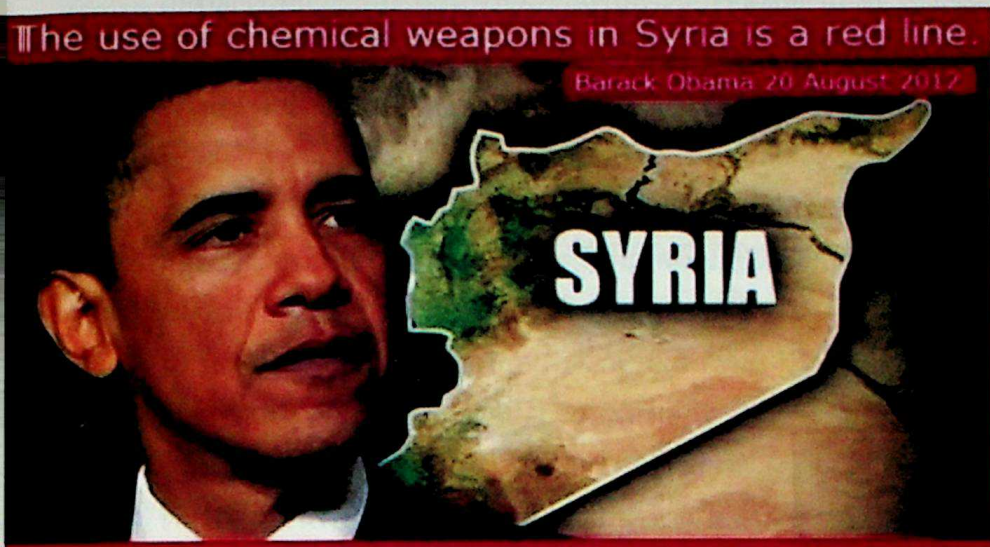
ทัศนคติของสหรัฐฯ ต่อจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ในซีเรียในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ คือการเติมพันทับกับรัฐบาลซีเรียในการปฏิรูปประเทศตามความต้องการของผู้ประท้วง ดังนั้นคำแถลงของสหรัฐฯ จึงยังคงจำกัดอยู่เพียงการเรียกร้องให้หยุดความรุนแรง การตอบสนองความต้องการของผู้ประท้วง และการแก้ปัญหาทางการเมือง เว้นแต่รัฐบาลซีเรียจะดำเนินการปฏิรูปการเมืองอย่างแท้จริง มิเช่นนั้นซีเรียจะต้องเผชิญกับมาตรการคว่ำบาตรที่รุนแรง จากนั้นในวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ค.ศ. ๒๐๑๑ รัฐบาลของประธานาธิบดีบารัค โอบามา ได้ดำเนินมาตรการกดดันต่อรัฐบาลซีเรีย โดยกำหนดมาตรการลงโทษทางการเงินและเศรษฐกิจ ที่ครอบคลุมถึงประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด และเจ้าหน้าที่การเมืองและความมั่นคงจำนวนหนึ่งในรัฐบาลของเขา ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นทันทีหลังจากรัฐบาลซีเรียใช้การปฏิบัติการทางทหารต่อฝ่ายกบฏและผู้ต่อต้าน แม้ว่าภายหลังประธานาธิบดีสหรัฐฯ จะแถลงเมื่อวันที่



๑๒ กรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๑๑ ว่าประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด ได้สูญเสียความชอบธรรมเนื่องจากเขาไม่สามารถเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่ประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ ภายในสิ้นปี ค.ศ. ๒๐๑๑ กลุ่มติดอาวุธฝ่ายต่อต้านรัฐบาลซีเรียเติบโตอย่างรวดเร็วและเรียกร้องให้นานาชาติเข้ามาคุ้มครองประชาชนชาวซีเรีย ขยายเขตห้ามการบินและช่องทางเพื่อมนุษยธรรม ในเวลานั้นสหรัฐฯ ค่อนข้างที่จะสงวนท่าทีต่อข้อเสนอเหล่านี้ และเลือกที่จะไม่ส่งอาวุธเข้าซีเรียแต่ให้ความช่วยเหลือในรูปแบบด้านมนุษยธรรมที่รวมถึงอาหารและเวชภัณฑ์



ภายหลังมีการเผยแพร่รายงานว่ารัฐบาลซีเรียมีการใช้อาวุธเคมี สหรัฐฯ ได้ชี้แจงว่าจะใช้มาตรการยับยั้งและความรุนแรงต่อรัฐบาลซีเรียหากมีการใช้อาวุธเคมี ประธานาธิบดีบารัค โอบามา กล่าวในแถลงการณ์ว่าการใช้อาวุธเคมีเป็นเส้นตายและรัฐบาลซีเรียจะได้รับผลร้ายแรงหากใช้อาวุธเคมีต่อประชาชนและ



ฝ่ายต่อต้านของซีเรีย เมื่อไม่นานมานี้มีรายงานใหม่มาถึงทำเนียบขาวยืนยันการใช้ก๊าซซารินโดยกองกำลังซีเรียในเขตกุตตาตะวันออก (Eastern Ghouta) จึงเป็นเหตุให้สหรัฐฯ เคลื่อนกำลังทางเรือของตนเข้ามาประจำการในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและเตรียมการโจมตีทางทหารในซีเรีย อย่างไรก็ตามความพยายามทางการทูต

ของประธานาธิบดีบารัค โอบามา และรัฐมนตรีต่างประเทศ จอห์น เคอร์รี เพื่อสร้างแนวร่วมในการปฏิบัติการทางทหารต่อซีเรียในข้อหาใช้อาวุธเคมีต้องล้มเหลว การตัดสินใจอย่างหุนหันพลันแล่นของฝ่ายบริหารของประธานาธิบดีบารัค โอบามา เพื่อเริ่มต้นการโจมตีทางทหารต่อซีเรียทำให้เกิดความสับสนในสถานการณ์ระหว่างประเทศ รัสเซียและสหรัฐฯ มีปฏิกิริยาที่แตกต่างกัน ในขณะที่ภายในสหภาพยุโรปและภายในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีความเห็นที่ขัดแย้งกันอย่างชัดเจน ท่ามกลางสถานการณ์ที่ซับซ้อนเหล่านี้ รัสเซียเสนอแนวทางแก้ปัญหาให้กับสหรัฐฯ ว่าควรให้ซีเรียมอบอาวุธเคมีให้กับประชาคมโลกเพื่อแลกกับการหลีกเลี่ยงการโจมตีทางทหาร ความริเริ่มตามแนวทางนี้ได้รับการยอมรับจากสหรัฐฯ และรัฐบาลซีเรีย

เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ค.ศ. ๒๐๑๖ สหรัฐฯ ได้ตัดสินใจยุติการเจรจาทางการเมืองกับรัสเซีย นายจอห์น เคอร์รี รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ เรียกการสนับสนุนประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด ของรัสเซียว่าเป็นการตัดสินใจที่ไม่รับผิดชอบ เขากล่าวว่ารัสเซียและรัฐบาลซีเรียว่าปฏิเสธแนวทางการทูตและเลือกแนวทางการใช้กำลังทหาร ซึ่งเป็นเหตุให้ประชาชนชาวซีเรียต้องตกอยู่ในภาวะที่ต้องทนทุกข์ทรมาน

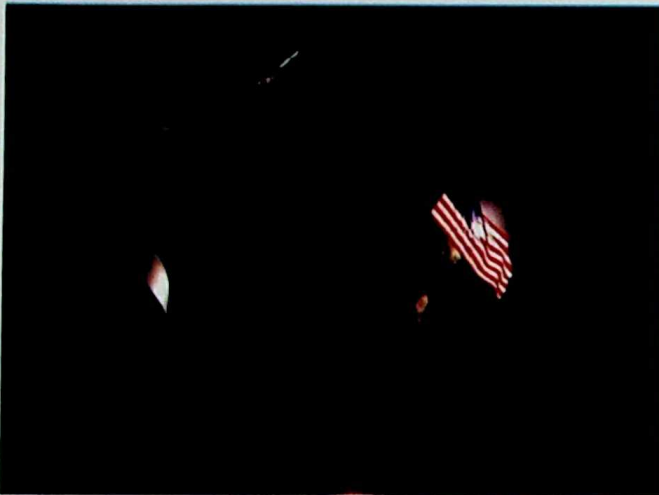
๑.๒ การแสดงออกของสหรัฐฯ ในยุคประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์

ภายใต้การบริหารของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สหรัฐฯ ได้ลดการขยายความขัดแย้งในซีเรียและยกเลิกโครงการสนับสนุนอาวุธให้กับกลุ่มกบฏชาวซีเรียซึ่งดำเนินการโดยซีไอเอในยุคประธานาธิบดีบารัค โอบามา ในขณะเดียวกันยังคงยืนยันว่าประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด



เป็นผู้ปกครองซีเรียที่ผิดกฎหมาย การโค่นล้มประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด เป็นความรับผิดชอบของสหรัฐฯ นโยบายของสหรัฐฯ ในยุคของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ยังคงมุ่งเน้นไปที่การต่อสู้กับ IS การตอบโต้อิหร่านและการป้องกันการใช้อาวุธเคมี (สหรัฐฯ โจมตีซีเรียด้วยขีปนาวุธ ๒ ครั้ง ในปี ค.ศ.๒๐๑๗ และ ๒๐๑๘ โดยอ้างถึงความจำเป็นในการลงโทษที่ซีเรียมีการใช้อาวุธเคมี) สหรัฐฯ ยังส่งสัญญาณที่แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการโดดเดี่ยวซีเรียทางเศรษฐกิจและการทูตต่อไป จนกว่าสหประชาชาติจะยืนยันว่า “กระบวนการทางการเมืองที่น่าเชื่อถือในซีเรียได้เริ่มขึ้นและมีการดำเนินการต่อไป”^{๒๒}

อย่างไรก็ตาม นโยบายของสหรัฐฯ ในยุคประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ยังคงไม่แน่นอนและคาดเดาไม่ได้ ในปี ค.ศ.๒๐๑๗ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ตัดสินใจที่จะคงกองกำลังไว้ทางทิศตะวันออก



เฉียงเหนือของซีเรียอย่างไม่มีกำหนดเพื่อเป็นเครื่องมือในการปราบปราม IS ที่เหลืออยู่ รักษากำลังอำนาจให้เหนือกว่าซีเรียและพันธมิตร และทำลายความทะเยอทะยานในภูมิภาคของอิหร่าน ในปี ค.ศ.๒๐๑๘ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้มีคำสั่งให้ถอนทหารสหรัฐฯ ออกจากซีเรียและสั่งให้ลดการช่วยเหลือภาคพลเรือนไปยังกองกำลังประชาธิปไตยชาวซีเรีย (Syrian Democratic Forces หรือ SDF) ซึ่งสหรัฐฯ ให้การสนับสนุน^{๒๓} หลายเดือนต่อมาในขณะที่พันธมิตรของสหรัฐฯ ยังคงเดินทางด้วยการเติมเต็มช่องว่างในการให้

ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่กลุ่มต่อต้านรัฐบาลซีเรีย ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ยกเลิกการถอนทหารสหรัฐฯ และหันกลับมาใช้นโยบายเดิมที่ใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ.๒๐๑๗ โดยสิ่งที่สหรัฐฯ ต้องการเพิ่มขึ้นคือให้อิหร่านถอนตัวออกจากซีเรียทั้งหมด

ในเดือนกันยายน ค.ศ.๒๐๑๘ นาย James F. Jeffrey ผู้แทนพิเศษของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงนโยบายของสหรัฐฯ ทำให้นโยบายของสหรัฐฯ มีความชัดเจนโดยระบุว่าสหรัฐฯ “ไม่รีบ” ในการถอนทหารและจะคงกองกำลังในซีเรียไว้จนกว่าอิหร่านจะถอนกำลังทหารทั้งหมดออกไป^{๒๔} การแต่งตั้งนาย James F. Jeffrey และเจ้าหน้าที่ระดับสูงคนอื่น ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ในปี ค.ศ.๒๐๑๘ ดูเหมือนจะให้ความสำคัญไปที่อิหร่าน อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องยุทธศาสตร์ใหม่ของสหรัฐฯ เช่น การผลักดันภายในจากเจ้าหน้าที่ กห.สหรัฐฯ ที่เตือนและคัดค้านการทำตามเป้าหมายที่ทะเยอทะยานมากเกินไปของสหรัฐฯ โดยไม่ให้ทรัพยากรที่เพียงพอในขณะที่ตุรกียังคงมองว่ากลุ่มนักรบชาวเคิร์ดซีเรียในนาม “หน่วยป้องกันประชาชน (People's Protection Units : YPG)” และ SDF เป็นองค์กรก่อการร้าย ความไม่ชัดเจนของสภาองเกรสในการสนับสนุนให้สหรัฐฯ เสนอหน้ากับอิหร่านและความเอาแต่ใจตนเองของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ในการแทรกแซงนโยบายอย่างฉับพลันย่อมส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของยุทธศาสตร์ใหม่ของสหรัฐฯ

๑.๓ เป้าหมายของสหรัฐฯ ในสงครามซีเรีย

การแสดงออกของสหรัฐฯ ต่อสถานการณ์ในซีเรียนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความปลอดภัย โดยมีจุดประสงค์ในการร่างภูมิรัฐศาสตร์และแผนที่รัฐกิจใหม่โดยไม่ได้จำกัด



เพียงซีเรียเท่านั้น แต่ยังรวมถึงตะวันออกกลางทั้งหมดด้วย ทฤษฎีการสร้างความโกลาหลตามมุมมองของสหรัฐฯ คือการปลดปล่อยสถานการณ์ในประเทศแม้ว่ามันจะนำไปสู่ความโกลาหลชั่วคราวเพื่อที่จะสถาปนาประเทศบนพื้นฐานใหม่ที่เหมาะสมกับผลประโยชน์และแผนการในระดับภูมิภาคของสหรัฐฯ การเคลื่อนไหวสถานการณ์จากการหยุดชะงักไปสู่ขั้นตอนของความยืดหยุ่นช่วยให้สหรัฐฯ สามารถเข้าแทรกแซงและใช้ประโยชน์จากสถานการณ์จำลองที่เตรียมไว้ (Ready - Made scenarios) เช่น การกระตุ้นกองกำลังภายในประเทศเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองจากภายใน^{๑๕} กรณีของสงครามซีเรียมีหลักฐานชัดเจนว่าสหรัฐฯ สนับสนุนฝ่ายต่อต้านรัฐบาลซีเรีย ทำให้สหรัฐฯ สามารถโค่นล้มระบอบการปกครองของซีเรีย และในเวลาเดียวกันสหรัฐฯ ก็รวบรวมการสนับสนุนจากนานาชาติเพื่อการแทรกแซงและล้มล้างระบอบการปกครองของซีเรียและสนับสนุนพันธมิตรอื่น ๆ ที่ตามมา

เป้าหมายที่สองของสหรัฐฯ คือการป้องกันไม่ให้มีการส่งอาวุธให้กับเฮzbollah และฮามาส ซึ่งอาวุธเหล่านี้มาจากอิหร่านเดินทางผ่านซีเรียไปยังเลบานอนเพื่อสนับสนุนเฮzbollah การลักลอบขนอาวุธข้ามเขตแดนซีเรียไปยังอิรักจะมีการหยุดชะงักเมื่อรัฐบาลซีเรียต้องให้ความสำคัญกับสถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ ในปัจจุบันมีการลักลอบขนอาวุธในทิศทางที่ตรงกันข้ามโดยแทนที่จะลักลอบขนอาวุธผ่านซีเรียไปยังอิรักและเลบานอน กลับเปลี่ยนทิศทางเป็นอาวุธถูกลักลอบนำเข้ามาในซีเรียเพื่อสนับสนุนฝ่ายต่อต้านซีเรียโดยชนข้ามพรมแดนจากทิศทางตรงข้ามกัน^{๑๖}



เป้าหมายที่สามของสหรัฐฯ เป็นเป้าหมายทางภูมิรัฐศาสตร์ซึ่งอยู่ในบริบทของพื้นฐานความเป็นจริงที่ครอบงำนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ในบริบทของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับมหาอำนาจสำคัญที่เข้ามาแข่งขันกันในสมรภูมิซีเรีย สหรัฐฯ มองว่าซีเรียเป็นส่วนที่อ่อนไหวของขอบโลกเพื่อปิดกั้นรัสเซียจากทางตะวันตกเฉียงใต้และป้องกันไม่ให้รัสเซียเข้าถึงเขตน่านน้ำ การสร้างพันธมิตรในพื้นที่อ่อนไหวเช่นนี้เป็นความต้องการอย่างเร่งด่วนของสหรัฐฯ เนื่องจากซีเรียได้รับการพิจารณาว่าเป็นรัฐกึ่งกลางภายใต้บริบทของความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ ที่มีกองทัพเรือที่แข็งแกร่งที่สุดกับรัสเซียที่มีกำลังทางบกที่แข็งแกร่งที่สุด สหรัฐฯ พยายามที่จะโค่นล้มพันธมิตรของรัสเซียในตะวันออกกลางรวมถึงซีเรียซึ่งเป็นพันธมิตรที่สำคัญของรัสเซียและมีพื้นที่อยู่ในภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียน^{๑๗}

เป้าหมายที่สี่ของสหรัฐฯ เกี่ยวข้องกับประเด็นการแข่งขันด้านพลังงานโดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติ สหรัฐฯ พยายามอย่างหนักเพื่อทำลายการผูกขาดตลาดก๊าซธรรมชาติในยุโรปของรัสเซียและผลักดันให้ยุโรปออกจากอิทธิพลที่เพิ่มขึ้นของรัสเซียโดยการหาแหล่งก๊าซทางเลือกอื่นที่สามารถตอบสนองความต้องการของยุโรป^{๑๘} ด้วยเป้าหมายนี้สหรัฐฯ ต้องทำอะไรก็ได้ที่สามารถปิดกั้นแรงผลักดันต่าง ๆ ที่พยายามเปลี่ยนพื้นฐานของสมการพลังงานในโลก ซึ่งปัจจุบันสหรัฐฯ ถือไฟเหนือกว่า

๒. การแสดงออกของรัสเซียต่อสงครามซีเรีย

๒.๑ การแสดงออกของรัสเซียต่อซีเรีย

ความสัมพันธ์กับซีเรียเป็นส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์รัสเซียในตะวันออกกลางตั้งแต่ก่อนยุคของประธานาธิบดียาเฟซ อัล - อัสซาด และความสัมพันธ์ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับลักษณะกับรัฐบาลซีเรียในฐานะ



หุ้นส่วนถาวรทางยุทธศาสตร์กับรัสเซีย
ในวันออกกลาง ในทางกลับกันตั้งแต่
ปี ค.ศ.๒๐๐๐ รัสเซียได้มุ่งเน้นไปที่การ
กลับมาของรัสเซียในฐานะ “มหาอำนาจ”
โดยมีนโยบายต่อต้านสหรัฐฯ เพื่อให้รัสเซีย
เป็นประเทศที่มีน้ำหนักถ่วงดุลชาติตะวันตก
ในวันออกกลาง ซีเรียเป็นหนึ่งในฐาน
หลักที่สำคัญที่สุดในภูมิภาคสำหรับรัสเซีย
เนื่องจากที่ตั้งของประเทศเป็นจุดยุทธศาสตร์
ที่สำคัญ” รัสเซียได้เข้ามาตั้งแต่ช่วงต้นของวิกฤตการณ์ซีเรียเพื่อยืนยันท่าทีของตนในการป้องกัน



การแทรกแซงทางทหารหรือมาตรการลงโทษเพิ่มเติมใด ๆ ที่กระทำต่อซีเรีย รัสเซียเกรงว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้
จะเป็นสิ่งอาพรางที่จะช่วยให้สหรัฐฯ มีอำนาจหนึ่งเดียวในภูมิภาคนี้ รัสเซียมีท่าทีที่แข็งกร้าวมากขึ้น
ต่อการแทรกแซงใด ๆ ในซีเรีย เพราะเชื่อว่าการแทรกแซงต่าง ๆ จะช่วยให้สหรัฐฯ ตั้งหลักในใจกลาง
ของซีเรียภายหลังจากการโค่นล้มรัฐบาลซีเรียเช่นเดียวกับสิ่งที่สหรัฐฯ กระทำในอิรัก ดังนั้นรัสเซียจึงขัดขวาง
ความริเริ่มระดับภูมิภาคตะวันออกกลางและระดับนานาชาติด้วยการใช้มาตรการยับยั้งการออกมติสนับสนุน
ให้ดำเนินการตามแนวคิดริเริ่มเหล่านี้ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations
Security Council; UNSC)^{๒๐}

การแทรกแซงของรัสเซียดูเหมือนจะคุ้มค่าอย่างมาก ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างรัสเซียและซีเรียนั้น
ถูกกำหนดโดยข้อตกลงทวิภาคีที่ลงนามโดยรัฐมนตรีกลาโหมของทั้งสองประเทศเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม
ค.ศ.๒๐๑๕ โดยกำหนดว่าหน่วยบินของรัสเซียซึ่งองค์ประกอบจะถูกกำหนดโดยฝ่ายรัสเซีย “ตามข้อตกลง
กับฝ่ายซีเรีย” จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในซีเรียอย่างไม่มีกำหนด อย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายสามารถยุติข้อตกลง
ได้โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าหนึ่งปี ข้อตกลงดังกล่าวยังปฏิเสธอำนาจของเจ้าหน้าที่ซีเรียในการตรวจสอบ
กองกำลังรัสเซียที่เข้ามาในซีเรีย ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ซีเรียเข้าไปในพื้นที่ฐานทัพของรัสเซียโดยไม่ได้รับอนุญาต^{๒๑}
สงครามซีเรียได้ทำให้รัสเซียควบคุมสถานที่ปฏิบัติการทางทหาร ๒ แห่ง คือ ฐานส่งกำลังบำรุงของกองทัพเรือ
ที่เมืองท่า Tartous และฐานทัพอากาศ Hmeymim ในแคว้น Latakia ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวเป็นจุด
เริ่มต้นของการแทรกแซงทางทหารจากรัสเซีย การควบคุมฐานทัพของรัสเซียนอกเขตอำนาจอธิปไตย
ของรัสเซียได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.๒๐๑๗ ผ่านข้อตกลงทวิภาคี ๒ ฉบับที่แยกกัน ระยะเวลา
ตามข้อตกลงคือ ๔๙ ปี ซึ่งสามารถแก้ไขใหม่ได้ในทุก ๒๕ ปี โดยความเห็นพ้องร่วมกันของทั้งสองฝ่าย^{๒๒}

๒.๒ ความร่วมมือระหว่างรัสเซีย อิหร่าน และตุรกี



อิหร่านและตุรกีเป็น ๒ ตัวแสดง
ที่มีส่วนสำคัญช่วยให้รัสเซียและซีเรียสามารถ
ควบคุมพื้นที่ได้เกือบทั้งหมด สงครามซีเรีย
ทำให้เห็นความร่วมมือระหว่างอิหร่านกับ
รัสเซียที่เพิ่มขึ้นจนถึงจุดที่ดูเหมือนทั้งสอง
ประเทศต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันในมิติด้าน
การทหาร แม้ทั้งสองประเทศจะมีความขัดแย้ง
กันบ้าง เช่น รัสเซียไม่เต็มใจที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยว

กับนโยบายต่อต้านชาอูอิฮาระเบียของอิหร่าน และความขัดแย้งอย่างต่อเนื่องซึ่งอิหร่านไม่พอใจรัสเซีย ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอิสราเอล การถอนตัวของสหรัฐฯ จากข้อตกลงนิวเคลียร์ของอิหร่านในเดือน พฤษภาคม ค.ศ.๒๐๑๘ จะทำให้อิหร่านเข้าใกล้รัสเซียเช่นเดียวกับจีนที่ได้ตอบสนองกับสิ่งที่อิหร่าน ต้องการมากขึ้นนั้นคือการแสวงหาความคุ้มครองและการเข้าถึงตลาดที่ไม่ใช่ตะวันตก ภายหลังจากการ ที่อิหร่านต้องเผชิญกับมาตรการลงโทษรอบใหม่จากสหรัฐฯ ในขณะที่ความร่วมมือระหว่างรัสเซียกับตุรกี เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ประธานาธิบดี Recep Tayyip Erdogan ลดการเผชิญหน้าและขอความช่วยเหลือ จากรัสเซียในช่วงกลางปี ค.ศ.๒๐๑๖ ตุรกีไม่พอใจที่สหรัฐฯ สนับสนุน YPG และความสัมพันธ์ระหว่าง สหรัฐฯ กับตุรกีที่ตกต่ำลงอย่างมาก^{๒๓} สถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นโอกาสให้รัสเซีย ดึงสมาชิกนาโตอย่างตุรกี ออกจากอ้อมแขนของสหรัฐฯ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญทางภูมิศาสตร์การเมืองของรัสเซียและยิ่งกว่านั้น ทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ทางการค้าที่แข็งแกร่ง^{๒๔} ดังนั้นสงครามซีเรียจึงเกิดผลกระทบทางบวก แก่รัสเซีย ทำให้ภูมิภาคตะวันออกกลางได้ตระหนักถึงอิทธิพลของรัสเซียที่เพิ่มมากขึ้นและความมุ่งมั่น ของรัสเซียที่จะอยู่ในสถานะที่เท่าเทียมกับสหรัฐฯ

๒.๓ ผลประโยชน์ของรัสเซียในซีเรีย^{๒๕}

ความมุ่งมั่นของรัสเซียในการกลับมามีสถานะเท่าเทียมกับสหรัฐฯ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง เป็นสิ่งที่รัสเซียได้แสดงออกอย่างชัดเจน ผ่านท่าทีที่แข็งกร้าวต่อการแทรกแซงใด ๆ ที่กระทำต่อซีเรีย อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์ของรัสเซียในซีเรียยังคงเป็นปัจจัยที่ควบคุมการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัสเซีย ต่อวิกฤตการณ์ในซีเรีย

๒.๓.๑ ผลประโยชน์

ทางเศรษฐกิจ : ตะวันออกกลาง เป็นตลาดส่งออกอาวุธที่ใหญ่ เป็นอันดับสองของรัสเซีย ก่อนหน้า ปราบฏการณ์อาหรับสปริง แอลจีเรีย ซีเรีย และลิเบีย เป็นลูกค้าสำคัญในการจัดหายุทธโปกรณ์จากทางรัสเซีย รัสเซียถือว่าการสู้รบ ในซีเรียเป็นการต่อสู้ของรัสเซีย



เพราะเห็นว่าสถานการณ์ในซีเรียเป็นการสมรู้ร่วมคิดของประเทศตะวันตกที่นำโดยสหรัฐฯ เพื่อผลักดัน ให้รัสเซียอยู่ห่างจากแหล่งพลังงานในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน รัสเซียตระหนักดีว่าน้ำมันและราคาน้ำมัน ในตลาดโลกที่เพิ่มสูงขึ้นจะช่วยให้รัสเซียสามารถฟื้นฟูบทบาทระหว่างประเทศผ่านทางความสามารถ ทางการเงินและเศรษฐกิจ การค้นพบแหล่งน้ำมันที่มั่งคั่งหลายแห่งบนชายฝั่งซีเรียและใกล้กับชายแดน เลบานอนได้ทำให้รัสเซียเพิ่มความสนใจซีเรียมากขึ้น นอกจากนี้รัสเซียยังรับรู้ถึงความปรารถนาของสหรัฐฯ ที่จะส่งผ่านท่อส่งก๊าซจากกาตาร์ผ่านซีเรียไปยังยุโรปเพื่อพยายามยุติการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติจากรัสเซีย ของประเทศในยุโรป

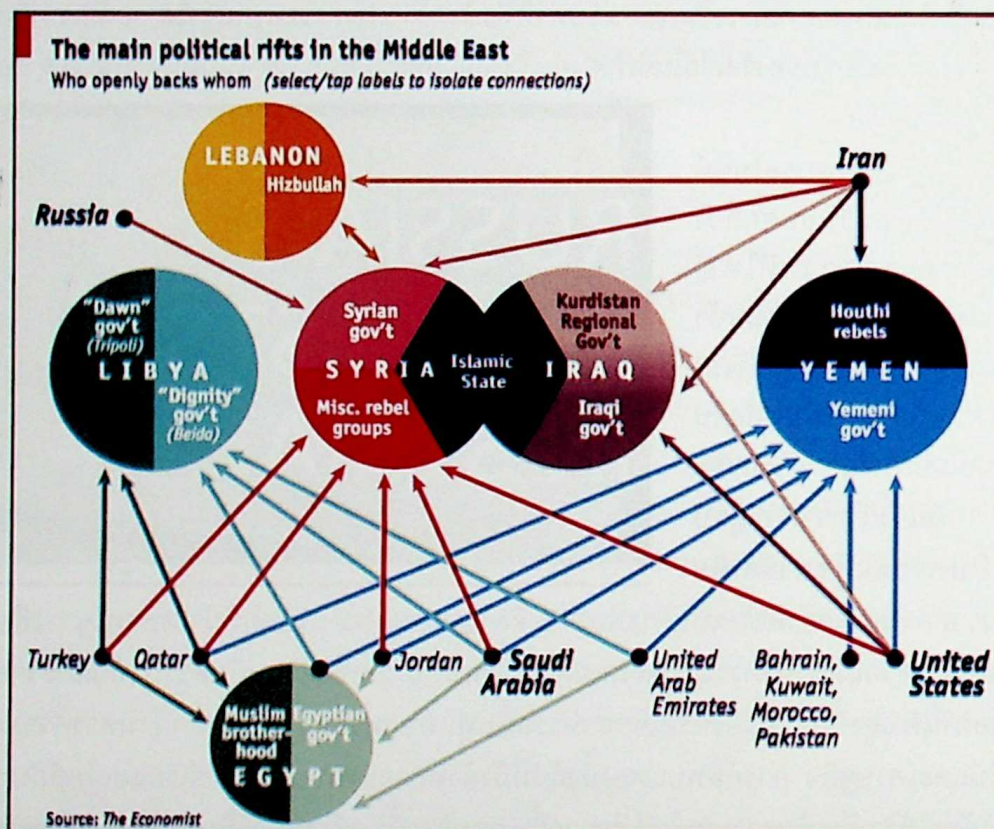
๒.๓.๒ ผลประโยชน์ทางการเมือง : ผู้นำรัสเซียเชื่อว่าการโค่นล้มประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด จะทำให้ซีเรียเป็นพันธมิตรของสหรัฐฯ หรือเข้าสู่ความโกลาหลในระยะยาวและสงครามกลางเมือง ไม่ว่าจะเกิดกรณีใด ๆ รัสเซียจะสูญเสียพันธมิตรที่เชื่อถือได้ นับตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน ได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียและพันธมิตรในตะวันออกกลาง ซีเรีย ลิเบีย อิรัก และอิหร่าน อยู่ในแกนที่รัสเซียพยายามที่จะสร้างสมดุลของอำนาจกับสหรัฐฯ ในตะวันออกกลาง



๒.๓.๓ ผลประโยชน์ในระดับยุทธศาสตร์ : ความตั้งใจของรัสเซียในการสนับสนุนรัฐบาลประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด นั้น มาจากการอ่านเชิงยุทธศาสตร์และการคำนวณที่รัสเซียเห็นว่าการโค่นล้มการปกครองของประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อโค่นล้มระบอบการปกครองของอิหร่าน ซึ่งจะส่งผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อบทบาทที่รัสเซียปรารถนาที่จะแสดงอีกครั้งในฐานะที่เป็นมหาอำนาจสำคัญในระบบสมดุลระหว่างประเทศใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้การลดระดับการดำรงอยู่ของกองทัพสหรัฐฯ ในพื้นที่หลังจากสหรัฐฯ ถอนตัวออกจากอิรักและกำลังเข้าสู่การถอนตัวออกจากอัฟกานิสถาน

ประเทศต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสงครามซีเรีย

สหรัฐฯ และรัสเซียได้เป็นตัวแสดงภายนอกที่สำคัญต่อสงครามซีเรีย ทั้งนี้เนื่องจากทั้งสองประเทศเป็นประเทศมหาอำนาจสำคัญในเวทีการเมืองระหว่างประเทศและมีความเห็นขัดแย้งกันต่อสถานการณ์ในซีเรีย อย่างไรก็ตาม การแสดงออกของมหาอำนาจสำคัญทั้งสองประเทศได้นำเอาประเทศอื่น ๆ เข้ามาสู่สงครามซีเรียด้วยเช่นกัน



สหภาพยุโรป

สหภาพยุโรปต่อต้านประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด และสนับสนุนนโยบายของสหรัฐฯ แม้ว่าความคิดเห็นภายในสหภาพยุโรปจะมีความแตกต่างกันในบางครั้ง ฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักรมีท่าทีสนับสนุนฝ่ายต่อต้านรัฐบาลซีเรียอย่างหนักแน่นที่สุด และให้การสนับสนุนทางทหารโดยตรงแก่กบฏชาวซีเรีย ในขณะที่สมาชิกอื่น ๆ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบายนี้แต่ไม่ให้การสนับสนุนทางทหาร บางประเทศในยุโรปตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสาธารณรัฐเช็กไม่เห็นด้วยกับฝ่ายกบฏซีเรียและยังรักษาความสัมพันธ์กับซีเรีย



ฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักรได้ยกเลิกการสนับสนุนการก่อความไม่สงบในซีเรียในปี ค.ศ.๒๐๑๗ - ๒๐๑๘ ตามหลังผู้นำอย่างสหรัฐฯ อย่างไรก็ดีตาม ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร และประเทศอื่น ๆ ในสหภาพยุโรปส่วนใหญ่รวมถึงเยอรมนียังคงสนับสนุนความปรารถนาของฝ่ายต่อต้านและส่งเสริมการปล่อยถ่ายด้วยการเจรจาผ่านทางการเจรจาสันติภาพเจนีวา ประเทศในยุโรปขีดเส้นตายเรื่องการใช้อาวุธเคมีในเดือนเมษายน ค.ศ.๒๐๑๘ ฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักรเข้าร่วมในการโจมตีทางอากาศนำโดยสหรัฐฯ ต่อศูนย์วิจัยอาวุธเคมีของซีเรีย ทั้งสามประเทศได้ออกคำเตือนรอบใหม่ต่อการใช้อาวุธเคมีของซีเรีย

สหภาพยุโรปยังคงเป็นตัวแสดงด้านมนุษยธรรมที่สำคัญในประเทศซีเรีย โดยมีเยอรมนีและสหราชอาณาจักรเป็นผู้บริจาครายใหญ่ที่สุด สหภาพยุโรปยืนเคียงข้างสหรัฐฯ ในการปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาประเทศในระยะยาวและการสนับสนุนการฟื้นฟูซีเรียภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด หัวหน้าฝ่ายกิจการภายนอกของสหภาพยุโรป นาย Federica Mogherini กล่าวไว้ในเดือนกันยายน ค.ศ.๒๐๑๘ ว่าสหภาพยุโรปพร้อมที่จะช่วยในการฟื้นฟูประเทศซีเรียเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างแท้จริงบนพื้นฐานของมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ ๒๒๕๔ (๒๐๑๕) และแถลงการณ์เจนีวา ๒๐๑๒^{๒๖}

กลุ่มอาหรับ

กลุ่มอาหรับที่นำโดยซาอุดีอาระเบียมีบทบาทสำคัญในสงครามซีเรีย โดยมองว่าเป็นโอกาสที่จะตรวจสอบอิทธิพลของอิหร่านและสร้างความพอใจให้ผู้สนับสนุนอิสลามิกายซุนนี (มุสลิมส่วนใหญ่ในกลุ่มอาหรับเป็นนิกายซุนนีตรงข้ามกับอิหร่านซึ่งมุสลิมส่วนใหญ่เป็นนิกายชีอะห์) อย่างไรก็ดีตามความสัมพันธ์ภายในกลุ่มอาหรับได้ถูกสั่นคลอนมายาวนานจากจุดยืนที่แตกต่างกันระหว่างกาตาร์และซาอุดีอาระเบีย โดยกาตาร์เป็นประเทศที่ให้การสนับสนุนขบวนการภราดรภาพมุสลิม หรือ Muslim Brotherhood ในขณะที่ซาอุดีอาระเบียและประเทศต่าง ๆ ที่ปกครองด้วยราชวงศ์กษัตริย์มองว่าขบวนการภราดรภาพมุสลิมเป็นภัยคุกคาม และเป็นขบวนการที่สนับสนุนแนวคิดประชาธิปไตย ในอนาคตขบวนการเหล่านี้อาจจะเป็นภัยคุกคามต่อระบอบราชวงศ์กษัตริย์ของประเทศในกลุ่มอาหรับได้^{๒๗} สหรัฐฯ พยายามที่จะเชื่อมรอยร้าวภายในกลุ่มอาหรับ แต่ดูเหมือนว่าความพยายามของสหรัฐฯ ในการยุติปัญหาข้อขัดแย้งภายในกลุ่มอาหรับประสบความสำเร็จเป็นช่วงเวลาเท่านั้น ตั้งแต่ปี ค.ศ.๒๐๑๕ กลุ่มอาหรับได้ค่อยๆ ลดบทบาทของตนในสงครามซีเรีย ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มอาหรับต้องเผชิญหน้ากับการแทรกแซงของรัสเซียและต้องให้ความสำคัญกับความขัดแย้งในเยเมน และในปี ค.ศ.๒๐๑๗ ความสัมพันธ์ของกาตาร์กับประเทศเพื่อนบ้านพังทลายลง หลายประเทศในกลุ่มอาหรับให้เหตุผลว่ากาตาร์สนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายและแทรกแซงกิจการภายใน ทำให้เกิดวิกฤตการณ์จนกลุ่มอาหรับต้องมองข้ามปัญหาซีเรียไป^{๒๘}

ในปี ค.ศ.๒๐๑๗ และ ๒๐๑๘ การแสดงความคิดเห็นและการตอบสนองต่อสถานการณ์ของกลุ่มเป็นไปอย่างเชื่องช้า เมื่อรับรู้ถึงความเป็นจริงว่าประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด แห่งซีเรียยังคงรักษาอำนาจไว้ได้ มกุฎราชกุมารโมฮัมเหม็ดบินซาลมานกล่าวในเดือนมีนาคม ค.ศ.๒๐๑๘ “บาชาร์ยังคงอยู่” อย่างไรก็ดีตาม เขาเรียกร้องให้สหรัฐฯ คงกำลังไว้ในซีเรียตะวันออกเพื่อสกัดอิทธิพลของอิหร่านภายใต้สถานการณ์ในซีเรียที่ฝ่ายรัฐบาลซีเรียและรัสเซียสามารถยึดครองพื้นที่ส่วนใหญ่ไว้ได้ ในขณะที่นโยบายสหรัฐฯ ต่อสงครามซีเรียภายใต้การบริหารของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ มีความไม่แน่นอนสูงรวมถึงความขัดแย้งภายในกลุ่มอาหรับได้ทำให้หลายประเทศในกลุ่มอาหรับได้แสดงออกในทิศทางที่แตกต่างจากจุดยืนของกลุ่มอาหรับ เช่น กาตาร์ได้สถาปนาความสัมพันธ์กับอิหร่านและนักธุรกิจเอมิเรตส์และคูเวต



กลับมาลงทุนในซีเรียต่อไป แม้ว่าซีเรียยังคงอยู่ภายใต้มาตรการคว่ำบาตรของสันนิบาตอาหรับ ในเดือนกันยายน ค.ศ.๒๐๑๘ รัฐมนตรีต่างประเทศบาห์เรนได้แสดงออกที่ไกลเกินกว่าคนอื่นจนทำให้เกิดการกระเพื่อมในวงการสื่อ โดยเขาอวยพร Walid al - Moallem รัฐมนตรีต่างประเทศซีเรียอย่างร่าเริง และกล่าวว่า “ไม่ว่าอะไรก็ตาม รัฐบาลซีเรียเป็นรัฐบาลของประเทศซีเรีย และควรปกครองประเทศทั้งหมด” ในขณะที่เจ้าหน้าที่กลุ่มอาหรับบางคนมีรายงานว่าสนับสนุน “การเปิดอาหรับ” ให้กับซีเรีย เพื่อจำกัดอิทธิพลอิหร่านและอาจรวมถึงอิทธิพลต่อตุรกีด้วย ทั้งนี้กลุ่มอาหรับอาจพบว่าการเพิกเฉยต่อความขัดแย้งเป็นทางเลือกที่ดีกว่า และเริ่มเจรจาลับ ๆ อย่างเงียบ ๆ หรือแสวงหาความร่วมมือในประเด็นที่สำคัญกับประเทศเป้าหมายแทนที่จะเปลี่ยนนโยบายของตนอย่างสุดขีดให้สาธารณชนรับทราบ

ประเทศในตะวันออกกลาง

อิหร่าน

อิหร่านมีความขัดแย้งกับอิสราเอลรวมทั้งการแข่งขันสร้างอิทธิพลในภูมิภาคกับซาอุดีอาระเบียและสหรัฐฯ นับตั้งแต่การปฏิวัติอิสลามในปี ค.ศ.๑๙๗๙ อิหร่านได้พบว่ารัฐบาลประธานาธิบดีบัสซาร์ อัล - อัสซาด นั้น เป็นพันธมิตรที่หายาก มีประโยชน์และเชื่อถือได้มากที่สุด^{๒๙} ซีเรียได้เข้ามาทำหน้าที่เชื่อมโยงอิหร่านไปยังทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและเลบานอนซึ่งเป็นที่รวมของคลังขีปนาวุธของเฮzbollah ทำให้ดูเหมือนกับว่าศักยภาพของอิหร่านในการยับยั้งอิสราเอลเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า ในมุมมองของอิหร่าน สงครามซีเรียไม่ใช่สิ่งที่อิหร่านเลือก แต่ความขัดแย้งภายในซีเรียที่มีสหรัฐฯ และพันธมิตรเข้าไปเกี่ยวข้องได้เป็นเหตุผลผลักดันให้อิหร่านจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในสงครามซีเรีย

ตั้งแต่ปี ค.ศ.๒๐๑๑ อิหร่านได้ช่วยเหลือซีเรีย

โดยตรงด้วยการส่งออกอาวุธและขยายวงเงินสินเชื่อหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อช่วยเหลือการจัดขนส่งน้ำมันของอิรัก ฝึกกองทหารซีเรีย ฝึกทหารมุสลิมชีอะห์ต่างชาติเพื่อต่อสู้ในซีเรียและแม้แต่ส่งหน่วยกองกำลังพิทักษ์ปฏิวัติอิสลาม (Islamic Revolutionary Guard Corps - IRGC) และกองทัพบกอิหร่านต่อสู้เคียงข้างกองกำลังของรัฐบาลซีเรีย ในขณะที่การมีส่วนร่วมของอิหร่านในซีเรียมีค่าใช้จ่ายทางการเงินสูง และทางเศรษฐกิจสูงมาก การเสริมความแข็งแกร่งให้กับฐานะของประธานาธิบดีบัสซาร์ อัล - อัสซาด อาจทำให้อิหร่านสามารถแสวงหาผลตอบแทนทางยุทธศาสตร์จากการลงทุน ในขั้นต้นบริษัทอิหร่านซึ่งรวมถึงหลายบริษัทที่เชื่อมโยงกับ IRGC ได้พยายามเข้าสู่ธุรกิจโทรคมนาคมของซีเรีย การทำเหมืองฟอสเฟตและภาคยุทธศาสตร์อื่น ๆ แต่นักธุรกิจชาวอิหร่านต้องเผชิญ

กับการแข่งขันที่รุนแรงจากรัสเซียและจีน^{๓๐} อย่างไรก็ตาม ในทางการเมืองอิหร่านสามารถรอเพื่อที่จะมีอิทธิพลอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในพื้นที่ทางเหนือของเลแวนต์ ซึ่งตอนนี้อิหร่านมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับชนชั้นปกครองในอิรัก ซีเรีย และเลบานอน อย่างไรก็ตาม การตอบโต้อิหร่านได้ปรากฏแล้วในรูปแบบ



ของการโจมตีทางอากาศจากอิสราเอลต่อกองกำลังในซีเรียที่เชื่อมโยงกับอิหร่านและคำสัญญาของสหรัฐฯ ที่จะยังคงกองกำลังของตนอยู่จนกระทั่งอิหร่านจะถอยออกไป แม้จะเป็นหนึ่งในผู้ชนะในสงครามซีเรีย แต่ผู้นำอิหร่านก็ต้องเผชิญกับแรงกดดันอย่างต่อเนื่อง และจะต้องคำนึงถึงความไม่สงบทางสังคมและปัญหาทางเศรษฐกิจที่กำลังเพิ่มขึ้นภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังที่สหรัฐฯ ตัดสินใจคว่ำบาตรครั้งใหม่ ในพฤษภาคม ค.ศ.๒๐๑๘^{๓๑}

อิสราเอล

ในตอนต้นของสงครามซีเรีย อิสราเอลไม่ได้แสดงท่าทีอะไร จนกระทั่งในปี ค.ศ.๒๐๑๓ อิสราเอลเริ่มผลักดันให้สหรัฐฯ ชิดเส้นไปที่ประธานาธิบดีบาชาร์ อัล-อัสซาด และทำการโจมตีทางอากาศต่อเป้าหมายภายในซีเรียโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเฮzbollah และเป้าหมายที่เชื่อมโยงกับอิหร่าน^{๓๒} อิสราเอลเริ่มให้การสนับสนุนอย่างจำกัดแก่กลุ่มกบฏที่อยู่ใกล้กับที่ราบสูงโกลานซึ่งอิสราเอลยึดครองอยู่^{๓๓}

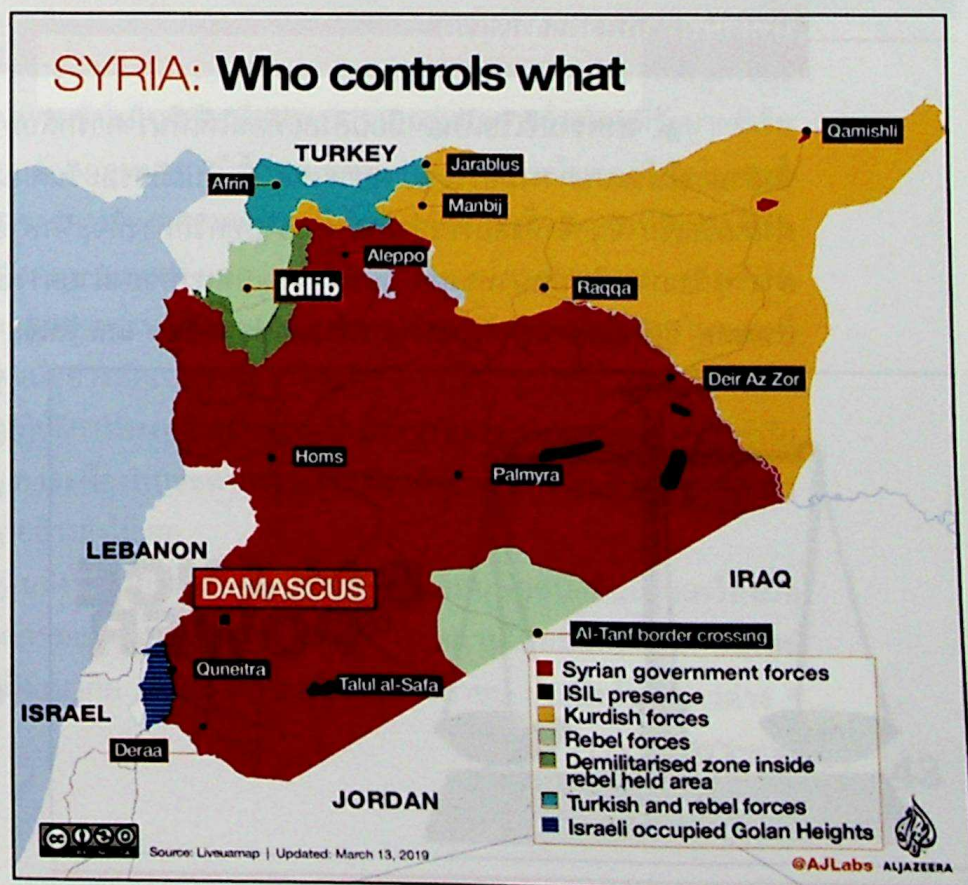
ในปี ค.ศ.๒๐๑๔ รัฐบาลอิสราเอลได้ยกเลิกการแทรกแซงเพื่อต่อต้านกองทัพอิหร่าน เพราะอิสราเอลได้กลับมาครอบครองพื้นที่ใกล้กับที่ราบสูงโกลานและยอมรับข้อเสนอของรัสเซียเพื่อให้ทุกอย่างกลับไปสู่สถานะเดิมตั้งแต่ก่อนปี ค.ศ.๒๐๑๑ ซึ่งที่ผ่านมาอิสราเอลได้ขยายการโจมตีในซีเรีย โดยอ้างว่าได้ทำการโจมตีทางอากาศมากกว่า ๒๐๐ ครั้ง ในซีเรียตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.๒๐๑๗^{๓๔}

ข้อตกลงเพื่อจัดการความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับรัสเซียถูกทดสอบโดยเหตุการณ์เดือนกันยายน ค.ศ.๒๐๑๘ เมื่อเกิดอุบัติเหตุเครื่องบินลาดตระเวน IL-20 ของรัสเซียถูกยิงตกโดยระบบป้องกันทางอากาศของซีเรีย รัสเซียได้ตอบสนองโดยยกเลิกคำร้องขอของอิสราเอลที่คัดค้านมานานและประกาศจะส่งมอบ S-300 ขีปนาวุธจากพื้นสู่อากาศให้กับซีเรีย^{๓๕}

ในขณะเดียวกับที่ซีเรียได้ถูกคว่ำบาตรจากอดีตพันธมิตรทั้งหลาย และประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ดำเนินนโยบายสนับสนุนอิสราเอลอย่างไม่เคยมีมาก่อน อิสราเอลได้เริ่มผลักดันให้สหรัฐฯ ยอมรับการผนวกที่ราบสูงโกลานในปี ค.ศ.๑๙๘๑ ของอิสราเอล^{๓๖} เจ้าหน้าที่อิสราเอลยืนยันว่าที่ราบสูงโกลานจะยังคงอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของอิสราเอลในอนาคตอันใกล้ ไม่ว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับก็ตาม

ตุรกี

ประธานาธิบดี Recep Tayyip Erdogan ได้ผลักดันให้กลุ่มนักรบซีเรียปฏิบัติการเพื่อผลประโยชน์ของตุรกี ซึ่งมีผลประโยชน์เพียงบางส่วนที่ทับซ้อนกับผลประโยชน์ของฝ่ายต่อต้าน โดยมีรัสเซียและอิหร่านเป็นตัวกลาง ตุรกียังใช้อิทธิพลที่มีต่อนักการเมืองซีเรียที่ถูกเนรเทศ แต่มีที่มั่นในอิสตันบูลเข้ามาสกัดกั้นการรวมตัวของตัวแทน YPG ในการเจรจาสันติภาพ เป้าหมายของตุรกีในประเทศซีเรีย



ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยตามลำดับความสำคัญภายในประเทศ ซึ่งประกอบด้วย การควบคุมชายแดน การทำให้อิทธิพลของพรรคแรงงานเคอร์ดิสถาน (Kurdistan Workers' Party : PKK) ในซีเรียหมดไป การป้องกันการเข้ามาเพิ่มเติมของผู้ลี้ภัยและเพื่อปกป้องอิทธิพลของตนในซีเรียโดยการคุ้มครอง “การช่วยเหลือเพื่อจัดตั้งกลุ่มต่อต้านสุนัสนายกลางให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้”

ทุกวันนี้ตุรกีมีอำนาจเหนืออาณาเขตที่ล้อมรอบอาเลปโป (Aleppo) ตามแนวชายแดนตั้งแต่ อัล - บาบ (Al - Bab) ไปจนถึงเอฟฟีน (Afrin) และไอดลิบ (Idlib) พื้นที่ Al-Bab และ Afrin ถูกควบคุมโดย กองทัพซีเรียเสรี (Free Syrian Army : FSA) เป็นกลุ่มตัวแทนของตุรกีที่รู้จักกันในชื่อกองทัพแห่งชาติซีเรีย (Syrian National Army) ซึ่งให้การดูแลพื้นที่ราวกับเป็นรัฐในการอารักขาของตุรกี¹¹ Idlib อยู่ภายใต้การควบคุมของตุรกีเช่นกันแต่มีความเข้มงวดน้อยกว่า โดยตุรกีดำเนินการผ่านเครือข่ายด้านทหารและกลุ่มแนวร่วมรัฐอิสลามที่รู้จักกันในนามแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ (The National Liberation Front) ตุรกียังมุ่งมั่นที่จะขยายอิทธิพลไปยังกลุ่มที่ทรงอิทธิพลที่สุดในพื้นที่ ที่เรียกว่า Jihadis of Tahrir al - Sham

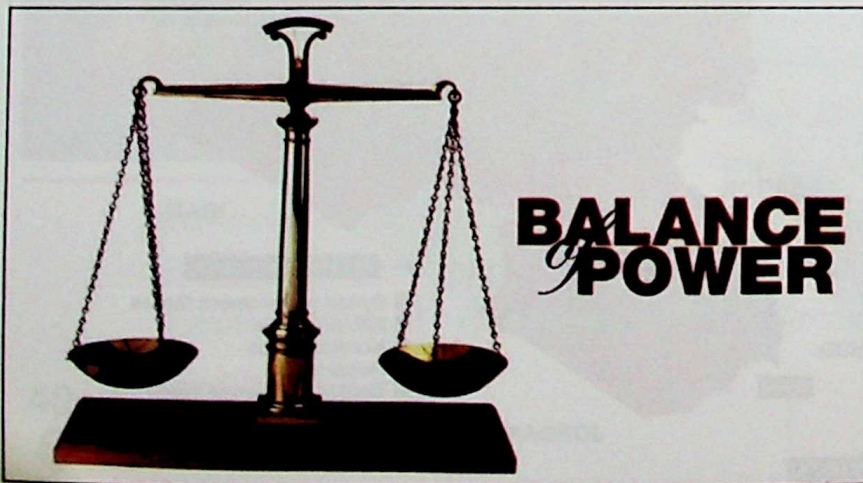
ในเดือนกันยายน ค.ศ.๒๐๑๘ ตุรกีได้เจรจาข้อตกลงหยุดยิงในพื้นที่ Idlib กับรัสเซีย โดยตุรกีสัญญาว่าจะควบคุมและลดระดับของ Tahrir al - Sham ซึ่งทำให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างรัสเซีย - ตุรกีจะคงยั่งยืนต่อไปและแผนการระยะยาวของตุรกีสำหรับการยึดครองในซีเรียตะวันตกเฉียงเหนือยังไม่ชัดเจน อาจเป็นไปได้ว่าที่ตุรกีจะพยายามทำการเจรจาต่อรองเพื่อให้ได้การยอมรับในกรณีชาวเคิร์ดหรือการยึดครองดินแดนที่ตนยึดไว้

ในขณะนี้ความสนใจของตุรกียังคงมุ่งเน้นไปที่การจัดการปัญหาชาวเคิร์ดด้วยความมุ่งมั่นและการป้องกันการต่อสู้ที่รุนแรงใน Idlib เพราะเกรงว่าจะทำให้สถานการณ์ผู้ลี้ภัยเลวร้ายยิ่งขึ้น ในระยะยาว ตุรกีอาจพยายามส่งผู้ลี้ภัยชาวซีเรียกลับไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของซีเรียที่อยู่ภายใต้การควบคุมของตนและสามารถหาช่องทางเข้าถึงการค้าขายและความได้เปรียบทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ในซีเรียแม้จะมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด

บทเรียนจากสงครามซีเรีย

๑. สงครามซีเรียเป็นเหมือนสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าการกลับมาอีกครั้งของสงครามเย็นและการแบ่งขั้วอำนาจในระบบการเมืองระหว่างประเทศ ขั้วพันธมิตรตะวันตกนำโดยสหรัฐฯ ยุโรป และขั้วตรงข้ามนำโดยรัสเซีย จีน ซึ่งทั้งสองขั้วอำนาจพยายามทุกวิถีทางที่จะรักษาอิทธิพลของตนในภูมิภาค ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในการเพิ่มบทบาทของตนและการลดบทบาทของฝ่ายตรงข้าม โดยไม่คำนึงถึงกฎหมายระหว่างประเทศ ซีเรียมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ต่อสหรัฐฯ และรัสเซีย ทันทิที่รัฐบาลซีเรียได้แสดงนโยบาย

ที่เลือกฝ่ายอย่างชัดเจน ความไม่สงบภายในประเทศซีเรียย่อมต้องเกิดขึ้นตามมาเพราะมหาอำนาจทั้งสองขั้วย่อมต้องการความได้เปรียบทางภูมิรัฐศาสตร์ ซีเรียเป็นตัวอย่างประเทศที่ได้เลือกข้างเรียบร้อยแล้ว ผลที่ตามมาคือสงครามกลางเมือง

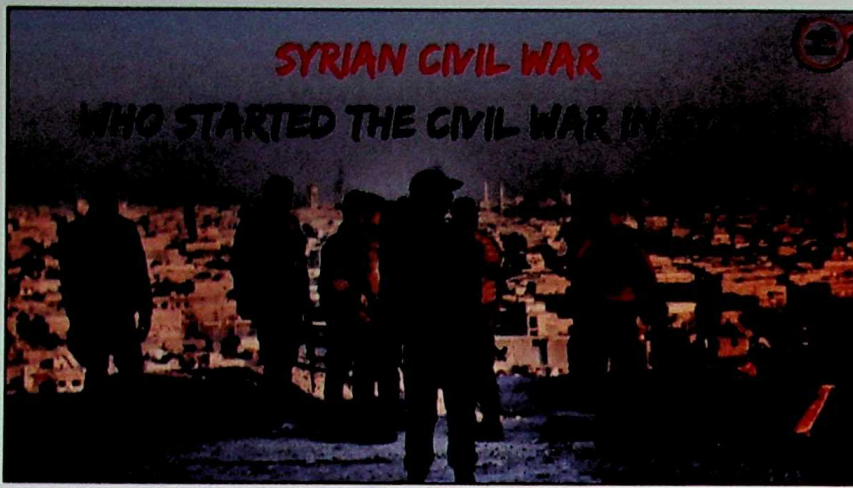


ประเทศเข้าสู่สถานะรัฐที่ล่มสลาย สถานการณ์ของไทยก็เช่นเดียวกันคือ ไทยรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศท่ามกลางการแข่งขันของมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ และจีนในภูมิภาคอินโด - แปซิฟิก บทเรียนจากการดำเนินนโยบายต่างประเทศของซีเรีย จะเป็นข้อคิดให้กับรัฐบาลในการเตรียมการและวางนโยบายต่างประเทศของไทย โดยเฉพาะนโยบายการสร้างดุลอำนาจท่ามกลางการแข่งขันของประเทศมหาอำนาจยังคงมีความจำเป็นเพื่อให้ประเทศชาติอยู่รอดได้ ซึ่งในประวัติศาสตร์ไทยในหลวงรัชกาลที่ ๕ พระองค์ท่านทรงมีพระปรีชาญาณในการดำเนินนโยบายเป็นมิตรกับมหาอำนาจชาติตะวันตกเพื่อถ่วงดุลอำนาจของอังกฤษและฝรั่งเศสไม่ให้รุกรานไทยอย่างได้ผลมาแล้ว

๒. ในสงครามซีเรีย สหรัฐฯ ได้ใช้ทฤษฎีการสร้างความปลอดภัย โดยมีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมกัน เป็นเครื่องมือสร้างขัดแย้งภายในประเทศซึ่งปรากฏการณ์อาหรับสปริง เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นการใช้อาวุธเหล่านี้ของโลกตะวันตกผ่านระบบสื่อสังคมออนไลน์จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในหลายประเทศในตะวันออกกลาง พร้อมกันนั้นสหรัฐฯ และพันธมิตรยังเร่งปฏิบัติการของสถานการณ์ด้วยการแสวงประโยชน์จากสถานการณ์จำลองที่เตรียมไว้ เช่น การใช้กองกำลังภายในประเทศเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายใน และหากว่าไม่สามารถล้มล้างระบอบการปกครองเดิม ก็จะสร้างเงื่อนไขที่ขบถธรรมเพื่อฝ่ายตนสามารถเข้าแทรกแซงหรือก่อให้เกิดประโยชน์ให้กับฝ่ายที่ตนสนับสนุนสหรัฐฯ และพันธมิตรตะวันตกสนับสนุนอาวุธให้กับกลุ่มกบฏต่อต้านรัฐบาลซีเรียซึ่งเป็นการสนับสนุนให้มีการใช้ความรุนแรง จนสถานการณ์ได้ขยายตัวเป็นสงครามกลางเมือง เกิดคลื่นผู้อพยพลี้ภัยสงครามทะลักไปยุโรป ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับที่สหรัฐฯ และพันธมิตรกล่าวอ้างเสมอมาคือ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน การช่วยเหลือคุ้มครองประชาชนผู้บริสุทธิ์ สหรัฐฯ อ้างว่าส่งทหารเข้าไปในซีเรียเพื่อปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายโดยที่รัฐบาลซีเรียไม่ได้ร้องขอซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการแทรกแซงกิจการภายในของซีเรียในขณะที่รัสเซียเข้าแทรกแซงสงครามซีเรียเนื่องจากการร้องขอจากรัฐบาลซีเรียและข้อตกลงทางทหารที่รัฐบาลซีเรียและรัสเซียมีสัญญาต่อกัน สหรัฐฯ อังกฤษ และฝรั่งเศส ร่วมกันปฏิบัติการโจมตีทางอากาศต่อซีเรียโดยมีข้อกล่าวหาว่ารัฐบาลซีเรียละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศด้วยการใช้อาวุธเคมีต่อฝ่ายกบฏ ในขณะที่ข้อกล่าวหาดังกล่าวยังไม่ได้มีการพิสูจน์อย่างชัดเจนว่ารัฐบาลซีเรียมีการใช้อาวุธเคมีจริงหรือไม่ และสหประชาชาติไม่ได้มีมติรับรองให้มีการปฏิบัติการทางทหารดังกล่าว ซึ่งถ้าหากรัสเซียไม่แทรกแซงสงครามซีเรีย ประธานาธิบดีบาชาร์ อัล - อัสซาด คงจะต้องพบชะตากรรมเช่นเดียวกับประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน แห่งอิรักที่ในขณะนี้ยังคงหาอาวุธทำลายล้างสูงไม่เจอ

จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นถึงพิษภัยของประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน อันเป็นเครื่องมือที่มหาอำนาจใช้สร้างความไม่สงบ ความแตกแยกภายในประเทศเป้าหมายโดยมีสื่อสังคมออนไลน์เป็นตัวกลางในการแพร่กระจาย ปลุกฝั่งแนวคิด ค่านิยมดังกล่าวให้กับประชาชน รวมถึงสำนักข่าวต่าง ๆ





ที่มีการบิดเบือนข้อเท็จจริง สร้างภาพ
ที่เอื้อประโยชน์กับฝ่ายของสหรัฐฯ
และพันธมิตร สงครามซีเรียยังแสดง
ให้เห็นถึงการไม่เคารพกฎกติกา
สากลของสหรัฐฯ และพันธมิตร
ตะวันตก ในขณะที่เดียวกันหากเป็น
การปฏิบัติการต่าง ๆ ของฝ่ายที่
ตรงข้ามกับสหรัฐฯ และพันธมิตร
ตะวันตก ทางสหรัฐฯ และพันธมิตร

จะใช้กฎกติกาสากลเป็นข้อกล่าวหาว่าเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎกติกาสากล และละเมิดมติของ
สหประชาชาติ สงครามซีเรียจึงเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของสงครามข้ามสายพันธุ์ (Hybrid Warfare)
ที่สหรัฐฯ และพันธมิตรได้ดำเนินการผ่านทรัพยากรที่สำคัญ ได้แก่ กำลังอำนาจทางทหาร (Military
Power) กำลังอำนาจด้านการเมืองและตุลาการ (Political and Judicial Power) กำลังที่แปร
ขีดความสามารถทางทหารไปอยู่ในพลเรือน (Privatized Military Power) กำลังอำนาจมวลชน
(People Power) กำลังอำนาจในการทำการก่อการร้าย (Terrorist Power) กำลังอำนาจในด้านการ
ทูตการเมืองระหว่างประเทศ (Diplomatic Power) กำลังอำนาจด้านเศรษฐกิจ (Economic
Power) และกำลังอำนาจด้านสื่อ (Media Power) หากนำมาเปรียบเทียบสถานการณ์การเมือง
ในประเทศไทย ความแตกแยกทางความคิด ความคลั่งไคล้ประชาธิปไตย การแสดงความคิดเห็นที่รุนแรง
ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ก็อาจอนุมานได้ว่าไทยกำลังเผชิญภัยคุกคามข้ามสายพันธุ์จากมหาอำนาจ
ทางเดียวที่ประเทศชาติจะอยู่รอดได้คือ ประชาชนต้องมีความรู้รักสามัคคี เพราะภัยคุกคามข้ามสายพันธุ์
จะหวังผลจากความแตกแยกของคนในชาติ ในขณะเดียวกันหน่วยงานด้านความมั่นคงต้องหันมาทบทวน
ยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาไปสู่การป้องกันประเทศแบบองค์รวม (Total
Defense)

๓. สงครามซีเรียมีประเทศต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมหลายประเทศ ได้แก่ สหรัฐฯ รัสเซีย ตุรกี อิหร่าน
อิสราเอล กลุ่มอาหรับ และสหภาพยุโรป ซึ่งประเทศต่าง ๆ ล้วนมีผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นแรงจูงใจ
ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสงครามซีเรีย สหรัฐฯ ต้องการรักษาความเป็นหนึ่งในภูมิภาคซึ่งเชื่อมโยงกับความมั่นคง
ทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ (ธุรกิจพลังงาน) รัสเซียต้องการสร้างดุลแห่งอำนาจในภูมิภาคและป้องกันการปิดล้อม
ของสหรัฐฯ และพันธมิตร ตุรกีต้องการแก้ปัญหาชาวเคิร์ด อิหร่านต้องการซีเรียเป็นพันธมิตรเพื่อต่อต้าน
ซาอุดีอาระเบียและต่อสู้กับอิสราเอล ในขณะที่อิสราเอลต้องการยึดดินแดนที่ราบสูงโกลาน กลุ่มอาหรับ
นำโดยซาอุดีอาระเบียต้องการกำจัดอิทธิพลของอิหร่าน และสหภาพยุโรปต้องการสนับสนุนนโยบายสหรัฐฯ
ทั้งหมดนี้คือผลประโยชน์แห่งชาติของตน แต่ผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมานคือประชาชนชาวซีเรีย

บทเรียนจากความแตกแยกภายในของคนในชาติ จนนำไปสู่การชักจูงให้ต่างชาติเข้ามา
แก้ปัญหาของตน นำมาซึ่งสงครามกลางเมือง เข้าทำนองชักน้ำเข้าลึก ชักศึกเข้าบ้าน น่าจะเป็นอุทาหรณ์
เตือนใจสำหรับสังคมไทยที่ทุกวันนี้กำลังถูกปั่นให้เกิดความแตกแยกโดยคนไทยด้วยกันที่มีต่างชาติให้การ
สนับสนุน บางคนถึงกับไปฟ้องร้องต่างชาติ องค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง
ของฝ่ายตน จะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม นั่นคือท่านกำลังทำให้ประเทศเข้าสู่สงครามกลางเมือง



ความสำคัญของซีเรียทั้งในด้านภูมิรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ต่อสหรัฐฯ และรัสเซีย ได้เป็นแรงจูงใจให้แผ่นดินซีเรียลุกเป็นไฟ พร้อมกับดึงประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาสู่สมรภูมิแห่งความขัดแย้ง โดยที่สหรัฐฯ ต้องการรักษาสมดุลทางยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อสหรัฐฯ และพันธมิตร รวมถึงการควบคุมแหล่งพลังงานของโลกซึ่งมีผลกระทบต่อรากฐานเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ในขณะที่รัสเซียต้องการถ่วงดุลอำนาจสหรัฐฯ และพันธมิตรตะวันตก รวมถึงการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของรัสเซียโดยเฉพาะธุรกิจด้านพลังงานซึ่งจะมีส่วนช่วยในการฟื้นฟูบทบาทระหว่างประเทศของรัสเซีย สงครามซีเรียครั้งนี้จึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นการกลับมาอีกครั้งของสงครามเย็นและการแบ่งขั้วอำนาจในระบบการเมืองระหว่างประเทศ นอกจากสหรัฐฯ และรัสเซียแล้วประเทศอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสงครามซีเรีย ได้แก่ ตุรกี อิหร่าน อิสราเอล กลุ่มอาหรับ และสหภาพยุโรป ซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับสงครามครั้งนี้เพราะผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก ในขณะที่ชาวซีเรียต้องเป็นผู้รับเคราะห์ อพยพหนีภัยสงคราม สูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน

สงครามซีเรียได้แสดงให้เห็นความรุนแรงที่มีสาเหตุมาจากความต้องการโค่นล้มรัฐบาลประธานาธิบดีบาชาร์ อัล-อัสซาด ซึ่งถูกกล่าวหาเป็นเผด็จการ ใช้ความรุนแรง ลักษณะดังกล่าวเป็นแนวทางที่สหรัฐฯ และพันธมิตรตะวันตกได้ดำเนินการมาแล้วในหลายพื้นที่ทั่วโลก โดยการใช้อาวุธคือ ประชาธิปไตย ความเท่าเทียมกันเป็นเครื่องมือสร้างความขัดแย้ง และเร่งรัดสถานการณ์ด้วยการสนับสนุนอาวุธให้กับฝ่ายตน เพื่อให้เกิดความรุนแรง จนนำไปสู่การแทรกแซงของต่างชาติ บทเรียนจากความแตกแยกภายในของคนในชาติ จนนำไปสู่การชักจูงให้ต่างชาติเข้ามาแก้ปัญหของตน นำมาซึ่งสงครามกลางเมือง เข้าทำนองชักน้ำเข้าลึก ชักศึกเข้าบ้าน น่าจะเป็นอุทาหรณ์เตือนใจสำหรับสังคมไทยที่ทุกวันนี้กำลังถูกปั่นให้เกิดความแตกแยกโดยคนไทยด้วยกันที่มีต่างชาติให้การสนับสนุน บางคนถึงกับไปฟ้องร้องต่างชาติ องค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของฝ่ายตน จะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม นั่นคือท่านกำลังทำให้ประเทศเข้าสู่สงครามกลางเมือง สงครามซีเรียจึงเป็นบทเรียนสอนใจของคนไทยทั้งชาติ



- ๑ <https://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศซีเรีย#การเมืองการปกครอง>
- ๒ “สงครามซีเรีย...ย้อนบมความขัดแย้งสู่สมรภูมิเลือด”, <http://hilight.kapook.com/view/90189>
- ๓ “เข้าใจง่ายใน ๕ นาที ขบวนการสงครามซีเรีย ถึง ฝรั่งเศส”, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘, <http://news.mthai.com/webmaster-talk/469683.html>
- ๔ “ตุรกีจับมือหมิขาว”, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๘,
- ๕ Little, D. (2008). American orientalism: The United States and the Middle East since 1945. University of North Carolina Press, p. 193 – 213.
- ๖ Khrestin, I., Elliott, J. (2007). Russia and the Middle East. Middle East Quarterly, p. 51 – 77.
- ๗ Lo, B. (2008). Vladimir Putin and the evolution of Russian foreign policy. Wiley & Sons., p. 24 -78.
- ๘ Fleurant, A., Perlo-Freeman, S., Wezeman, S. T., Wezeman, P. D. (2016). Trends in international arms transfers, 2015. SIPRI Fact Sheet
- ๙ Sharp, J. M., & Blanchard, C. M. (2012). Syria: Unrest and US policy. Paper presented at the Congressional Research Service (CRS) Report for the Congress, p.13 – 15.
- ๑๐ Ibid., p. 19 – 22.
- ๑๑ <https://www.posttoday.com/world/247038>
- ๑๒ <https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2018/08/285202.htm>
- ๑๓ <https://www.msn.com/th-th/news/world/ห้ามประกาศถอนทหารสหรัฐฯ - ทั้งหมดออกจากซีเรีย/ar-BBRckxe>
- ๑๔ <https://edition.cnn.com/2018/09/06/politics/us-envoy-syriaenduring-defeat/index.html> (retrieved October 12, 2018)
- ๑๕ Nazemroaya, M. D. (2006). Plans for redrawing the Middle East: The project for a “New Middle East”. Global Research, 18.
- ๑๖ <https://www.mepc.org/syrian-revolt-fallout-end-resistance-axis>
- ๑๗ Fawcett, L. (2016). International relations of the Middle East. Oxford University Press, p. 144 – 148.
- ๑๘ <https://thestandard.co/syria-war-in-expert-opinion/>
- ๑๙ Borshchevskaya, A. (2013). Russia’s many interests in Syria. The Washington Institute., p. 1- 7.
- ๒๐ http://www.russianstudies-tu.com/library/research2555/research2555_060.pdf
- ๒๑ <https://www.ffi.no/no/Rapporter/16-00500.pdf>



- ๒๒ <https://arabic.rt.com/news/859603> (retrieved October 12, 2018); “Russia’s upper house ratifies protocol to agreement for deploying air group to Syria,” TASS, July 19, 2017, online: tass.com/politics/956891 (retrieved October 12, 2018).
- ๒๓ <http://www.hurriyetdailynews.com/washington-to-ankara-give-up-s-400s-and-get-the-f-35s-136198>
- ๒๔ Trenin, What is Russia Up to in the Middle East, p. 114-5
- ๒๕ Sladden, J., Wasser, B., Connable, B., Grand-Clement, S. (2017). Russian strategy in the Middle East. RAND Corporation., p.2 – 13.
- ๒๖ [https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/50519/Federica Mogherini met with United Nations Special Envoy for Syria, Staffan de Mistura](https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/50519/Federica-Mogherini-met-with-United-Nations-Special-Envoy-for-Syria-Staffan-de-Mistura)
- ๒๗ <https://www.voicetv.co.th/read/496231>
- ๒๘ <https://tcf.org/content/commentary/arabs-bicker-qatar-assad-sees-angle>
- ๒๙ Jubin M. Goodarzi, Syria and Iran: Diplomatic Alliance and Power Politics in the Middle East, New York: I. B. Tauris, 2006
- ๓๐ <http://www.syria-report.com/news/economy/more-information-syria’s-debt-repayments-iran>
- ๓๑ <https://www.worldpoliticsreview.com/articles/25360/with-u-s-sanctions-looming-iran-faces-a-potentially-explosive-economic-crisis>
- ๓๒ <https://www.reuters.com/article/us-syria-crisis-israel/in-public-shift-israel-calls-for-assads-fall-idUSBRE98G0DR20130917>
- ๓๓ <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/easternmediterranean/syria/187-keeping-calm-southern-syria>; Elisabeth Tsurkov, “Inside Israel’s Secret Program to Back Syrian Rebels,” Foreign Policy, September 6, 2018
- ๓๔ <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-5341135,00.html>
- ๓๕ “Three Russian S-300PM battalion sets delivered to Syria free of charge - source,” TASS, October 8, 2018, online: tass.com/defense/1025020
- ๓๖ : <https://www.jpost.com/Arab-Israeli-Conflict/Israeli-minister-says-US-maysoon-recognize-Israelis-hold-on-Golan-558200>
- ๓๗ <https://apnews.com/3adcaa2b9b214465bb9e61d8427ab774/Blurring-the-border,-Turkey-deepens-roots-in-northern-Syria> (retrieved October 3, 2018)

